

ГОЛОС УКРАЇНИ

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради України

◆ № 121 (371) ◆ Вівторок, 30 червня 1992 року ◆

Ціна 2 крб.

У ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

На засіданні Президії Верховної Ради України, яке відбулося 29 червня, обговорено питання про організацію подальшої роботи Верховної Ради.

Передбачено на пленарних засіданнях цього тижня розглянути проект нової Конституції України, проекти державної програми приватизації майна державних підприємств, законів про охорону атмосферного повітря, про плату за землю, про державний внутрішній борг України, про інформацію, виступи змін і доповнення до деяких діючих законодавчих актів. Буде подано на ратифікацію Договір про звичайні збройні сили в Європі та Угоду про принципи і порядок його виконання.

Президія розглянула попередньо окремі законопроекти, які вноситимуться на пленарні засідання Верховної Ради, а також інші питання державного життя України і прийняла відповідні рішення.

Вів засідання Голова Верховної Ради України І. С. Плющ.

ЗАЯВА УРЯДУ УКРАЇНИ

Ескаляція збройного конфлікту на лівобережжі р. Дністра у Республіці Молдова викликає серйозне занепокоєння в Україні. Ведення бойових дій в густонаселених районах із застосуванням всіх видів сучасної зброї, включаючи авіацію, танки супроводжується масовою загибеллю людей, в тому числі наших співвітчизників, великими руйнуваннями цивільних і промислових об'єктів.

Уряд України висловлює сподівання, що запропоновані 25 червня ц. р. в Стамбулі Президентом Республіки Молдова, Російської Федерації, Румунії й Укра-

ни заходи по врегулюванню конфлікту будуть негайно втілені в життя ворогуючими сторонами. Український уряд з свого боку готовий докласти всіх зусиль для реалізації цих заходів.

Разом з тим, особливою тривогою викликає те, що об'єктом бойових дій стає Дубоссарська ГЕС, регулярний артилерійський обстріл якої може призвести до руйнування греблі і стати причиною великомасштабної екологічної катастрофи, створити проблему з енергозабезпеченням в південних районах України. З великим занепокоєнням ми сприйма-

мо інформацію про діяльність спецпідрозділів конфліктуючих сторін поблизу розташованих на кордоні з Україною складів артилерійського озброєння та боеприпасів.

Ці дії створюють велику небезпеку для громадян України і можуть призвести до значних збитків господарству нашої держави. Це також є грубим порушенням положень II Додаткового протоколу 1977 року до Женевських конвенцій про захист жертв війни (1949 р.) «Захист обладнання і споруд, що містять в собі небезпечні сили».

(Закінчення на 2-й стор.)

Читайте в номері

13

**АКТУАЛЬНІ
ДІАЛОГИ:
ЩО РОБИТИ ДАЛІ?**

На запитання кореспондентів відповідають В'ячеслав Чорновіл і Борис Чепков.

16

**Гіпотези
НАВКОЛО — БУРЯ.
ТРИМАЙТЕ КЕРМО!**

У наступному
— випуску

**Точка зору
Андрій
БІЛІНСЬКИЙ
СВІТЛО І ТІНІ
ОУН — УПА**

КЛУБ ЛЮБИТЕЛІВ БУРЯКІВ,

мабуть, такі зорганізуються в Києві. Позаяк вже нині сила теметешніх посередницьких контор і просто цукрових посередників роблять на цьому крутий бізнес. Для них цукор справді солодкий. А для моєї Лемешівки, звичайного села з Київщини, — то важка, щоденна

праця. Особливо, коли зважити на те, що села в Україні постаріли. Отже, зросли бурякові гони для кожної колгоспниці. Добре, коли дадуть на зароблений купон чи гривню гарну натуроплату. А можуть і не дати! А скаржитися на нашу незалежну Україну ніби й не годиться. Хоча як дуже сподіваємося, що невдовзі припиниться знущання з села. Мо' уряд промислові цини візьме на прив'язь. Бо сьогодні робимо собі в збиток. Хіба ж це пріоритет!

Вікторія КЛИМЕНКО.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

ОБ'ЄДНАЛИСЬ депутати фракції, які виступають у Криму за збереження цілісності України при наданні автономії республіці найширших повноважень в економічній і соціально-культурній сферах. Це відбулося на проведенню в Сімферополі з неділю Всекримському конгресі народних депутатів усіх рівнів «За мир, демократію і громадянський злагоду». В ньому взяли участь 115 депутатів. Ініціаторами скликання конгресу стали депутати фракції кримського парламенту «Крим з Україною», «Демократичний Крим» і «За мир і міжнародну злагоду».

«НОВА УКРАЇНА» ВИЗНАЧИЛАСЯ

26—28 червня 1992 року в Пущі-Водці під Києвом відбувся I з'їзд об'єднання «Нова Україна».

З'їзд прийняв «Програмні принципи «НУ» — «Будуємо «Нову Україну», узавваж «Про політичну ситуацію в Україні та завдання об'єднання», доповнення до Статуту.

До Президії «НУ» за рейтинговим голосуванням обрані: В. Гриньов, В. Естухов, О.Ємець, В. Кафарський, Н. Кожеліна, С. Кушнарков, В. Лановий, С. Лилік, С. Погорелов, В. Пилипчук, А. Романенко, Т. Стецьків, В. Суміх, Ю. Щербак, В. Щербина.

Головою Президії «НУ» обраний В. Філенко. Головою секретаріату — О. Булатов. Головою Ревізійної комісії — М. Каплуновський.

Детальнішу інформацію читайте в наступних номерах.

До офіційного візиту в Україну міністра закордонних справ Республіки Корея

Як повідомили у прес-центрі МЗС України, до Києва з офіційним візитом 30 червня прибуває міністр закордонних справ Республіки Корея Лі Сан Ок.

Лі Сан Ок народився 25 вересня 1934 року. Має вищу освіту Закінчив факультет політичних наук Сеульського національного університету та факультет підвищення кваліфікації Дворіжтатського університету у Вашингтоні. З травня 1957 року він на дипло-

матичній роботі у Міністерстві закордонних справ Республіки Корея.

У 1961 році Лі Сан Ок стає 3-м секретарем, віце-консулом посольства Республіки Корея в США. В 1966 році його призначають першим секретарем посольства у ФРН. У 1971 році Лі Сан Ок працює радником посольства в США. Через два роки він очолює управління країн Америки МЗС Республіки Корея.

У 1984 році Лі Сан Ок став заступником міністра закордонних справ. А в 1986 році призначений послом Республіки Корея в Швейцарії, постійним спостерігачем при комісії ООН і постійним представником при міжнародних організаціях ООН у Женеві.

З грудня 1990 року Лі Сан Ок міністр закордонних справ Республіки Корея. Його нагороджено орденем за видатні заслуги на дипломатичній роботі.

Актуально

Незважаючи на жертви

Протягом минулої доби у Придністров'ї продовжувалися перестрілки по всій лінії протистояння: від Дубоссар до Бендер. За даними Міністерства оборони Молдови, козаків придністровських гвардій обстріляли з реактивних установок і танків села неподалік від Дубоссар. Загинув двох мирних жителів, 10 поранено. Тим часом делегація ООН, яка прибула до Кишиньва, зустрілася з міністром оборони республіки Косташем. Плануються поїздки членів делегації до Тирасполя, Бендер і Дубоссар, а також зустрічі з лідерами Придністров'я. Міністерство оборони Росії повідомлює, що новим командуючим 14-ю армією призначено генерал-майора Лебеда. У своєму інтерв'ю молодшому телебаченню Мірна Снегур заявила, що намагаються вирішити конфлікт мирним шляхом. Однак, за словами Президента, якщо це не вдасться, то Молдова, незважаючи на будь-які жертви, відстоюватиме свою незалежність.

Угода реалізується

Відносно спокійною була минала ніч у Південній Осетії. Грузинська сторона не обстрілювала Цхинвал і осетинські села. Міністр оборони Грузії Кітовани наказав вивести із Цхинвалської зони воєнної техніки, зоклад артилерію і ракетні установки в глибокий район. Однак на підступах до Цхинвала все ще перебувають підрозділи білоруської національної гвардії. Згідно з дагоміською угодою, з метою демілітаризації регіону Росія введе в район Цхинвала інженерно-саперний полк.

Боятися... спостерігачів

Азербайджанські сили розпочали великомасштабний наступ в Нагірному Карабасі. Тривають запеклі бої неподалік від Аскерана. З обох боків є численні жертви. Записався напруженою також ситуація на вірмено-нахичеванському кордоні. Нахичеванський лідер, Алієв заявив, що вірменська сторона не погоджується на перебування в регіоні конфлікту спостерігачів з Туреччини і Ірану, вважаючи їх прибічниками Азербайджану.

Більшість — за

Підведено попередні підсумки референдуму щодо проекту нової Конституції Естонії. У ньому брали участь тільки ті, хто був громадянином республіки до 1938 року, і їх потім, більшість учасників опитування підтримали проект нового Основного Закону республіки.

За доповіддю наших власних кореспондентів та зарубіжних інформагентств.

ЗАЯВА УРЯДУ УКРАЇНИ

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

Враховуючи вищевказане, Уряд України вимагає від конфліктуючих сторін вжити термінових заходів щодо припинення бойових дій в цих районах. Ми вимагаємо створення умов для проведення резонтичних робіт на Дубосарській ГЕС.

Ескадрона збройного кон-

флікту спричиняє страждання мирного населення, викликає потоки біженців в т. ч. на територію України. Уряд України, органи влади і громадськість України в прикордонних районах, керуючись гуманними почуттями, надають притулок, заселяють всім найнеобхіднішим багатьох тисяч гінаних війною жителів Придністров'я.

Щоб почати з'ясувати у спеціальних цю управління, хто з них чим займався, щоб визначитися в доцільності збереження тих чи інших посад, то половина з них чітко і конкретно відповідей дати не змігла. Отож близько півсотні чиновників роботи у відповідному управлінні державної адміністрації не запропоновано.

Формулюючи свої ради, — каже Валентин Симоненко, — ми знаємо насамперед на такі три критерії: компетентність людей, їхні уміння й бажання робити конкретну справу та нести відповідальність за неї; наразі — їхня відданість ідеї відродження України як незалежної держави. Скажете, на яких терезах усе це виміряти? Радісентів на посади за місцем попередньої роботи, враховуючи думки й пропозиції депутатів, політичних партій і громадських рухів, засоби

В той же час ми закликаємо конфліктуючі сторони створити умови для повернення біженців до своїх домів і залишити за собою право висути вимоги щодо відшкодування пов'язаних з прибуванням біженців витрат.

Беручи до уваги можливість серйозних наслідків для життя мирного населення обох держав. Україна на-

вин, і саме бесіда була значно ширшою, не обмежились лише кадровими проблемами. Тут — і просто інформація про перші кроки нової адміністрації, і вибачення, так би мовити, на людях різних поглядів своїми власними концепціями, і бажання вислухати, що численним партіям та рухам сьогодні найбільше «болять». Та все ж ми не по-дому часу зайняли такі проблеми, порушені в загальній заві.

Співголовова Партії зелених України по південному регіону В. Яковський, взявши слово першим, запитав прямо: Назвіть, Валентине Іосифовичу, кого із демократів-неформалів, конкретніше — із «зелених», введемо до державної адміністрації?

А ми, — парировав В. Симоненко, — добираємо людей не за «забарвленням», не за належністю до тієї чи іншої партії. «Зелений» він

політик, на проведення спільної з конфліктуючими сторонами інспекції всіх об'єктів підконтрольної небезпеки в зоні конфлікту з метою відводу збройних формувань з цих районів і забезпечення надійної їх охорони. Націоналізм, який до уваги викладені пропозиції може примусити нас переглянути своє ставлення до конфліктуючих сторін і розглянути можливість вжиття заходів, передбачених Статутом ООН.

(УКРІНФОРМ).

кафедрою економічної та соціальної географії Одеського держуніверситету. Та Симоненко бачив і другий бік медалі: як професор Топічев швидко орієнтується в глибоко розуміється у процесах, що відбуваються в суспільстві, як всебічно підходить до проблем розвитку регіонів, зокрема Причорномор'я. Як раз по раз підставляв своє плече то місцевій, то обласній Раді народних депутатів, допомагаючи розв'язувати непрості управлінські вузли. А що не адміністратор, міркував собі Симоненко, як так, можливо, йому і пласко, але зате в бізнесі практичному завжди. Необхідних же навиків, не біда, набуде.

Не скажете, що отака «аргументація фактами» одразу заспокоїла опонентів Симоненка, серед яких були, звичайно ж, й автори задуваної лаяни. То один, то другий усе-таки допитувалися: чому в адміністрації немає наших представників? Особливо на полягальність виявляли деякі активісти крайової організації НРУ. Вони навіть втею ретичну бачили — під свої вимоги підписи: Президент України, мовляв, поділяє положення програми нашого Руху, маємо, отже, співпрацювати, щоб відповісти їх у антія. Тому вимагаємо ввести до владних структур тих наших представників, яких назвемо. Що ж, відповідав представник Президента, а я теж обом руками за співпрацю. Дайте ж, щоб домогтися про неї, і запросив усіх вас на очо зустрічі. Але ж співпраця — це не диктат і не поділ керівних кірсел, а державна адміністрація — не коаліційний уряд, де автоматично виділяються портфелі партіям та рухам. Ми навіть не фіксуємо, хто з тих, кого запросили на роботу, треба це нам. Пропонуйте, активісте, пропонуйте до стоїть людей — і я, zapewняю, вони знайдуть своє місце у виконавчій владі.

Не знаю, чи зреагує лідери партій та рухів на отой заклик. Бо лозунги, заяви, звинувачення проголошують, мабуть, легше, ніж, скажімо, дібрати ту ж людину спеціаліста, здатну звалити на свої плечі важку ношу відповідальності за «зелений» Або, поправах представник Президента, скажіть мені, куди віднести мою першу заступника з питань управління територією Олександра Григоровича Топічева — до представників учорашніх адміністративно-бюрократичних структур чи до демократів-неформалів?

О. Топічев з'явився на виконанні посади в обласній адміністрації для багатьох несподівано. Але не для В. Симоненка. Бо, метиючи це над перспективами розвитку міста на посаді мера, не раз стикався з цим, як дехто тепер каже, «чистим науковцем». Так, О. Топічев справді ніколи за свої 53 роки не був керівником адміністрації чи виробничником, все в науці та в науці. Останні роки, будучи доктором наук, професором, завідував

Будні державної адміністрації

ЗА КОМПЕТЕНТНІСТЮ ЧИ ЗА... «ЗАБАРВЛЕННЯМ»?

САМЕ ТАКЕ ПИТАННЯ ПОСТАЛО ПІД ЧАС ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ В ПРИЧОРНОМОР'І

— Добраті людей, які б глибоко усвідомлювали, що мають працювати за якісно нових умов і на якісно новому рівні, непрості. Не хочеться політизати, бо це, з одного боку, зашкодить справі, за яку взялися, з другого — травмуватиме людину, котру через тиждень-другий доведеться звільнити через непридатність до тієї справи.

Он, скажімо, як уже прикисливо привиділялися за десь, до кандидатури на представника Президента в сільських районах. А Віктор Черніс із Сарати через кілька днів після Указу, не приступав до виконання своїх обов'язків, подав у відставку. Оскільки досі був головою колгоспу, то мотив знайшов досить зручний. Односельці не відпускають. Наче до цього не міг з ними порадитися. А що насправді за добровільною відставкою? Отрхав перед трудностями, як і перед раптовими постами? Чи щось інше? Як би там не було, а такі не до кінця пізнали характер людини, не повною мірою з'ясували її можливість. І довелось вже через тиждень пропонувати Президентів у той же район нову кандидатуру. Час втрачено, справи не рухаються.

Або така ось ситуація. У структурі обласного управління координації розвитку агропродовольчого комплексу зі штатом у 106 чоловік. Не будемо тут аналізувати, як воно «координувало» та «розвивало», зішлемося лише на такий факт: коли керівник державної адміністрації

масовою інформації, ведемо, наразі, з майбутніми працівниками, предметні бесіди самі. І ні в якому разі не довіряємося анкетам.

У ході цієї роботи в місцевій пресі з'явилася заявка Координаційної ради об'єднання українських національно-демократичних організацій і партії Одеського крайового Руху та Спільні кооператорів і підприємців області, адресована тому самому Симоненку. А сказавши в заяві, коли коротко, таке. Практика формування обласної і районних державних адміністрацій Одещини поки що має кельний, закритий характер, загалом не відомо, хто кого рекомендує на ті чи інші посади, за якими дверима вирішувється, скільки працівників учорашніх компартійних адміністративно-бюрократичних структур пересидять в нові кабінети.

Автори заяви вважають, що представники нових громадсько-політичних організацій, партій та рухів, які брали активну участь у боротьбі за незалежну Україну, поки що не покладатися до формування нових виконавчих структур та участі в них. А далі сподівання, що В. Симоненко врахує ці зауваження.

Вже на другий день після опублікування заяви представник Президента зустрівся з лідерами політичних партій та громадських рухів Причорномор'я. Не думаю, що зібрання було спричинене саме вищезгаданою публікацією. Та й сам В. Симоненко заперечив це. Просто наразі потреба у такій розмові, сказав

«червоний» чи ще там якийсь — то його особиста справа. Ретельно розглядаємо всі запропоновані партіями та рухами кандидатури, вважаємо, чи відповідають вони нашим вимогам.

І повторюю уже наведені вище три критерії добору кадрів. А потім запропонувані присутніми визначилися з вибором. «Зелений» чи якийсь іншим. Мають, за пропозицією доречно, бо багато хто знає, скільки сил докладав він, будучи мером Одеси, щоб якоюсь примхливою ті екологічній біді, що наслі на місто, бо й хтось із присутніх кинув репліку: «Та Симоненко ж є почесним членом нашого районного екологічного товариства «Зелений»». Або, поправах представник Президента, скажіть мені, куди віднести мою першу заступника з питань управління територією Олександра Григоровича Топічева — до представників учорашніх адміністративно-бюрократичних структур чи до демократів-неформалів?

О. Топічев з'явився на виконанні посади в обласній адміністрації для багатьох несподівано. Але не для В. Симоненка. Бо, метиючи це над перспективами розвитку міста на посаді мера, не раз стикався з цим, як дехто тепер каже, «чистим науковцем». Так, О. Топічев справді ніколи за свої 53 роки не був керівником адміністрації чи виробничником, все в науці та в науці. Останні роки, будучи доктором наук, професором, завідував

Георгій ВОРОТНЮК, власний кореспондент «Голосу України».

Одеса.

Сьогодні парламент України має розглянути проект «Однієї Конституції України». Над цим документом, саме його текстом, протягом майже року, якщо точніше відлікувати брати 19 червня 1991 року, коли було затверджено Конституцію Основного Закону, працювала Комісія по розробці нової Конституції. А взагалі над проблемою Конституції працювали відтоді, як було створено саму Комісію. Її очолюють Президент України Л. Кравчук та Голова Верховної Ради І. Плющ. До її складу увійшли народні депутати, фахівці з права, науковці. Ось вони й працюють в одній упрямій вже два роки, які стали для України своєрідним політичним реісасом. А вже за цей довгий короткий час, що за історичними масштабами можна порівняти хіба що з миттю, Україна перестала бути провінцією, перестала не відкривати шлях до світового співтовариства. А в ній наша держава може бути рівною серед рівних, якщо справді стане демократичною і правовою.

ВІД КОНЦЕПЦІЇ — ДО ПРОЕКТУ

Тепер часто очолюють події з точки зору того, відбувалися вони до чи після 19 серпня 1991 року.

Так от, в часи «до» створювалася й затверджувалася парламентом Конституція нової Конституції України. Її вплив на неї мали сили, які в часи «після» відійшли від прямого політичного впливу. І, якщо «до» соціалістичний вибір був орієнтований на наступні роботи над проектом Конституції, то «після» це положення в ньому набуло значення трагічного анахронізму. У тексті проекту Конституції вже немає, як і деяких інших положень, томість з'явилися нові, прогресивні, визнані в усьому світі. Про ці розбіжності «Голосу України» вже писав. Багато разів йшлося про це й на засіданнях Комісії по розробці нової Конституції України, яка констатувала, що розбіжності викликали об'єктивними обставинами.

А вони такі? Союз розпався. Україну проголошено незалежною державою; обрано Президента України; сформовано нові органи державної виконавчої влади та регіонального і місцевого самоврядування; створено правову базу для перетворень у політичній та економічній сферах.

От, приміром, положення Конституції вимагало, щоб Верховну Раду України і місцеві Ради народних депутатів органами повноваження народу. Однак за принципом поділу влади, також проголошеної Конституцією, — і цей принцип притаманний правовій державі, — жодна окремо взята влада не може уособлювати повноваження народу. Тому проект Конституції розглядає окремо місцеву державну адміністрацію і окремо регіональну та місцеве самоврядування. У цьому й полягає одна з розбіжностей з Конституцією.

Крім того, у проекті не передбачається й посада віцепрезидента України, оскільки проти запровадження цієї посади проголосувала Верховна Рада, затверджуючи Закон про Президента України.

Запропоновано й альтернативне рішення щодо структури парламенту. Конституція передбачала — однапалатну. Розробники проекту Конституції, і, вкотре, більшість членів самої Комісії схилилися до двопалатної структу-

ри. З усього видно, що це питання гостро дебатоватиметься під час розгляду проекту Конституції.

В цілому ж, констатувала Комісія, проект Основного Закону відповідає Конституції. Зупинимось на двох останніх його варіантах, підготовлених робочою групою Комісії по розробці нової Конституції. Над ними працювали не тільки члени Комісії. Документ пройшов міжнародну експертизу. Консультативно-дорадча рада при Президії Верховної Ради України та Центрально-Європейський університет у Празі організували у рамках фонду «Відродження» міжнародний семінар «Конституційне будівництво України». У ньому взяли участь провідні вчені з права США, ФРН, Угорщини, Чехо-Сло-

вадії, оскільки Ради роздержавлені, треба обирати. На базовому рівні — безпосередньо населенням, на регіональному (район, область) мають делегуватися представники базового рівня.

Або була пропозиція, щоб Президент був членом Кабінету міністрів. Це хибна думка. Президент має формувати Кабінет і очолювати уряд, бо «уряд» поняття ширше, ніж «кабінет». Кабінет очолює прем'єр-міністр. Було б непогано, якби віцепрезидент очолював за посадою одну із палат парламенту, як це є у інших державах. Цим була б забезпечена взаємодія між виконавчою і законодавчою владою. Але певен, що нам не впаде в голову переконати наш парламент у доцільності такого механізму.

— Е. ПОХОЖАННЯ, що при-

Далі, Україна визнає принцип загальнолюдських цінностей, перевагу загальнонародних принципів міжнародного права перед нормами свого національного права. А всі ми, громадяни, якщо не можуть бути використані інші засоби, маємо право чинити опір будь-кому, хто намагався протиправно і кльквувати демократичній конституційній лад України, встановлений цією Конституцією.

За що ж боротися? Ось лише кілька штрихів до портрета майбутньої Конституції.

У ній, зокрема, проголошено, що всі люди народжуються вільними і рівними у своїх гідності та правах, природні права і свободи людини є невід'ємними. У главі «Громадянські й політичні права» серед багатьох інших.

Національні Збори — це і є законодавчий орган, що складається з двох палат — Ради Депутатів і Ради Послів. Повноваження Національних Зборів або однієї палати можуть бути припинені в порядку саморозпуску або за рішенням всеукраїнського референдуму, який проводиться на вимогу не менш 3 мільйонів виборців. Від імені цієї ж кількості виборців може бути внесений законопроект про зміну і доповнення до Конституції. Щодо розгляду Національними Зборами інших законопроектів законодавчої ініціатива народу здійснюється від імені 300 тисяч виборців.

Рішення про проведення всеукраїнського референдуму про відкликання Президента України, якщо цього вимагають не менше трьох мільйонів виборців, приймають Національні Збори більшістю голосів від становленого Конституцією складу кожної палати.

Якщо за наслідками референдуму, проведеного за ініціативою Національних Зборів, народ України висловить довіру Президенту, Національні Збори можуть бути розпущені Президентом України у довизначений термін після оголошення наслідків референдуму. У випадку злочинного порушення Президентом України Конституції і законів України під час виконання ним службових обов'язків, справу про його усунення з посади в порядку імпічменту порушує Рада Депутатів перед Радою Послів. Рада Послів приймає рішення про усунення Президента з посади не менше, ніж двома третинами голосів становленого Конституцією її складу. Особа, усунена з посади Президента України, несе відповідальність за скоєний злочин у загальному порядку.

Судову систему складають Конституційний Суд, загальні і господарські суди. Мирні судді, судді загальних і господарських судів призначаються Президентом України за результатами конкурсу. Колегіальність правосуддя забезпечується через розгляд справ колегією суддів і судом присяжних. На прокуратора вже не покладається нагляд за дотриманням законності судами. В суді прокурори лише підтримуватимуть обвинувачення.

Ці штрихи до портрету Конституції, думаю, дають уяву про характер документу, його спрямованість на справедливості, уникнення можливості до повернення тоталітарної системи, приниження людської гідності.

Вводити Конституцію в дію передбачається поступово. Скажімо, закони, послання на які містяться в проекті Конституції, мають бути прийняті протягом року після набрання нею чинності. Інші закони та нормативні акти намічається привести у відповідність до Конституції також протягом року від моменту набрання нею чинності. До цього вони застосовуватимуться в частині, що не суперечить Конституції.

Тобто вона запроваджується еволюційним шляхом. Але це — перспектива. Реальність — проект. І воля наша, спочатку депутати, а потім наша — громадяни України. А вже після опублікування проекту, його обговорення, допрацювання документ буде внесено на всеукраїнський референдум. Скажемо своїй Конституції «так», то й поважимо її.

Світлана ПИСАРЕНКО, парламентський оглядач «Голосу України».

Пишемо нову Конституцію України

ЩО ГОТУЄ НАМ ОДИНАДЦЯТА?

ДОСІ УКРАЇНА ЗА СВОЮ ІСТОРІЮ МАЛА ДЕСЯТЬ КОНСТИТУЦІЙ

зачини. З української сторони проект Конституції представляли члени Комісії по розробці Конституції секретар цієї комісії народний депутат України В'ячеслав Носов, доктор юридичних наук, професор Українського міжнародного інституту, головний науковий консультант Верховної Ради України Володимир Василеюк, доктор юридичних наук, професор, керівник групи наукових консультантів Верховної Ради Анатолій Мацюк, доктор юридичних наук, професор, керівник робочої групи по розробці нової Конституції Леонід Юзюков.

Крім висновку міжнародного семінару, — каже Леонід Юзюков, — маємо пропозиції й зауваження експертів наукових правознавчих центрів багатьох країн світу. Колеги за рубежом відповіли, далеко поставилися до нашого прохання, скрупульозно вивчили проект. Це видно з надісланих нам рецензій та висновків, до яких ми певною мірою прислухалися, як і до пропозицій та зауважень членів Комісії. Врештою їх більше сотні. Це зумовило збільшення вже другого тексту проекту на 26 статей.

ЯКІ Ж ПРОБЛЕМИ НАЙГОСТРІШІ?

— Легких в Конституції не існує, — каже Анатолій Мацюк. — От взяти територіальний устрій. Ми записали в одному з розділів, що Україна є унітарною державою. А як бути з Кримом? Ця проблема розв'язується в окремій главі «Автономна Республіка Крим», де записано, що це є державно-територіальна організація влади і самоврядування населення Криму, який є складовою частиною України.

Або взяти роздержавлення Рад. Що відбулося, багато хто не розуміє, і тому вносить хибні пропозиції. Місцева, районна адміністрація — це, по суті, управа, голова якої і є представителем Президента. Він має призначатися Президентом. А от голову

йде новий парламент і почне писати нову Конституцію... припускаю я.

Ми закладаємо дуже жорсткі механізми змін і доповнень до Конституції. Однак, якщо, приміром, на виборах переможе Соціалістична партія, то справді почнуть переписувати Конституцію, закладаючи соціалістичний вибір і змінюючи форми власності. Втім, досить змінити три-чотири статті і зовсім змінити державний лад... У Президента ж будуть владні повноваження в парламенті. Тому одним з головних нині вбачається питання про вибори. Нині модно говорити про те, що вибори мають відбуватися на багатопартійній основі за списками. Це прийнятливий варіант там, де нема загрози до повернення тоталітарної системи. Ми ж пропонуємо такий варіант: нехай партії мають право висувати кандидатів. А от об'єднані в один виборчий блок партії, а не партії, кожен безпартійний громадянин теж повинен мати право бути обраним. Ось і нехай на 450 мандатів кожна партія висуває своїх кандидатів, нехай висуватимуть і безпартійні. Голосування не повинно відбуватися за партійними списками. Усі кандидати мають боротися за мандати в однакових умовах йти в народ, набирати певну квоту голосів, збирати підписи на свою користь, долати передвиборний марфон. А вже потім нехай і формуються в парламенті фракції, більшість, опозиція. Це буде справедливо.

ПРИМІРЯЙТЕ МАЙБУТНІЙ ЗАКОН

Отже, проект готовий. Що він являє собою, що готує нам громадянам України, нова Конституція? Як нам жити термістися за нею?

Передусім скажу, громадянам дозволяється все, що не заборонено законом. Державні ж і службові особи здійснюють свої повноваження за принципом: «Дозволено лише те, що визначено законом». Удовольє різницю?

закріплюється положення про те, що, скажімо, арешт, утримання під вартою або інші обмеження особистості свободи у будь-якій формі не допускаються інакше, як на підставі мотивованого судового рішення і тільки у випадках і порядку, передбачених законом. Це зовсім новий підхід. Хоча можуть закинути, що інколи нікого не чекають судові рішення. Це передбачено: у такому разі уповноважені органи можуть заарештувати підозрювану особу, про що протягом 48 годин повідомляється в суд. Якщо суд протягом наступних 24 годин не прийме мотивованого рішення про утримання під вартою, затримана особа негайно звільняється.

Так само за рішенням суду може здійснюватися обшук і огляд майна, порушення тасмичних листування, телефонних розмов тощо.

Кожному, хто перебуває в Україні на законних підставах, забезпечується свобода пересування і вибір місця проживання, право вільно виїздити з України і повертатися до неї на умовах, визначених законом. Очевидно, що йдеться про відміну прописки, якої не існує в цивілізованих країнах.

Щодо власності, то визнається: публічною власністю є державна власність і комунальна (міуніципальна). Уся інша власність — приватна. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності.

Держава сприяє задоволенню законних потреб громадян, безоплатно або на пільгових умовах надає житло особам, які потребують соціального захисту.

Батьки, які відмовилися від утримання своїх дітей, зобов'язані виплачувати державі кошти у розмірі, встановленому законом. А турботи, пов'язані з утриманням, вихованням і розвитком дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, покладаються на державу. Забороняється утворення й діяльність будь-яких структурних підрозділів політичних партій в державних органах (крім партійних фракцій в Національних Зборах України).

**ЦИВІЛІЗОВАНІСТЬ—
НАШЕ
РЕМЕСЛО**

ФОНД ПРОПОНУЄ

найбільше стосуються розвитку і поглиблення народної освіти, але ця сфера не може нормально функціонувати без здорової атмосфери в громадянському суспільстві, належної системи охорони здоров'я, цивілізованої культури... І, що там казати, Джордж Сорос це розуміє, цим і пояснюється його живий інтерес до незалежної України.

На знімку: під час зустрічі.
Фото автора.

ЯК ДІЛИЛИ «УКРАЇНУ»

Провід Одеської крайової організації Народного Руху України, рад інших громадських організацій, діячі культури, письменники підняли тривогу. Їхні звернення розглянула державна адміністрація області й, визнавши економічне рішення розпорядження про передачу підприємства комерсанта безпідставним, скасувала його. Новому розпорядженню, що посилає доліз затримання підприємства представником Президента Валентином Симоненком сказано дотримуватися: культурному центру «Україна» в Одесі бути!

Георгій ВОРОТНИК
Одеса.

ЦЕ БУЛО, БУЛО, БУЛО...

Информ-«СОБОР».
Днепропетровськ.

НАШІ КОНСЕРВАТОРИ

вже сьогодні готова стати на захист незалежності з озброєю в руках, якщо нашої державі загрожуватиме «реванш» колоніального режиму.

Михайло ВАСИЛАШКО.
Тернопіль.

КИЇВ: ЗНОВУ 3

пакою від ії у свою чергу понукав уряд лише в том, аби прагнущі до кових реформ В. Бабич зазвичайні висвітлюючи мічних реформів не згадували про нівнішмих, ка катастроф приємнітворюється стається премії, криквелі у діпс біганні

Вони створюа час для іків, які нуть скорочного сектора неспроможних гарантії пропозицію нувати штаб Київ. В. Баівні деяких авжали за України не розвитку пі розкрик велтаємницю» України оозпропоз. зменшення базується йсувати не тання вашого обірі що при

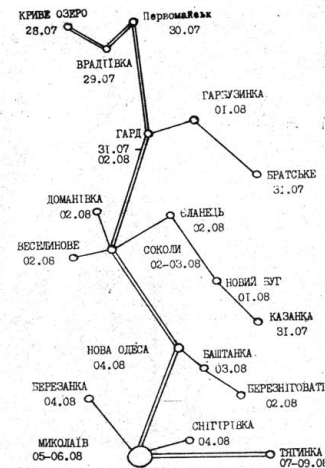
ВІН У ДОКТОРИ ПІШОВ

HAI

ІА «Деловая жизнь».
Донецька область.

Рада Фе
них профсп
йно надісла
льному про
В. Шинкін
ться ро
пункт поло
сацію грош
селення №

30 червня 1992 року. № 121 (371)

КИЇВ: ЗНОВУ З ВАРЯГ У ГРЕКИ?

У Києві відбувся міжнародний з'їзд, який проголосив створення Східноєвропейського об'єднання підприємців. Участь у новому об'єднанні братимуть представники п'яти країн колишньої Ради економічної взаємодопомоги (Польща, Румунія, Болгарія, Угорщина, ЧСФР), трьох країн Балтії, Росії, України, Білорусі, а також Узбекистану, Казахстану, ФРН. Організація, схоже, буде відкритою для нових індивідуальних та асоційованих членів, установить контакти з аналогічними організаціями. На з'їзді були присутні представники з Швейцарії, Бельгії, спостерігачі з США, інших країн. Метою створення організації проголошено консолідацію зусиль підприємницьких організацій країн Сходу та Заходу у справі утвердження принципів вільної, соціально орієнтованої економіки, становлення східноєвропейського ринку та інтеграції його у світове економічне співтовариство. Президентом об'єднання обрано президента Української фінансової групи Валерія Бабича. Штаб-квартира буде у Києві.

Віце-прем'єр України О. Слєпєчев, виступаючи на з'їзді з привітанням від імені уряду та Президента, заявив, що уряд готовий до співпраці з підприємцями і надасть їм режим найбільшого сприяння. В. Бабич, виступаючи від імені оргкомітету, у свою чергу, також запропонував уряду допомогу. Але лише в тому випадку, якщо він прагнуче реалізує реальних ринкових реформ. Водночас В. Бабич застеріг: в Україні визріває безпрецедентний соціальний вибух, спричинений відсутністю реальних економічних реформ, наслідки якого можуть бути набагато руйнівнішими, ніж Чорнобильська катастрофа. І заявив: підприємство нормально розвивається лише там, де зберігається стабільність. А підприємці, крім того, що захищені в ній, можуть надати доп. держава запобігання зриваючій кризі. Вони створять необхідні робочі місця для безлічі працівників, яких незабаром почнуть скорочувати з державного сектора і яким держава неспроможна надати соціальних гарантій. Аргументуючи пропозицію оргкомітету занувати штаб-квартиру саме у Києві, В. Бабич розвіяв сумніви деяких делегатів, які вважали законодавчу базу України несприятливою для розвитку підприємництва. І розкрив велику «комерційну таємницю»: цього тижня уряд України «розглядатиме» пакет пропозицій, спрямованих на зменшення податків. На чому базується його оптимізм, з'ясувати не вдалося. На запитання вашого кореспондента, як обійде Верховна Рада, що приїде з подорожі уряду

«погані» економічні закони, президент не відповів. Сказав лише, що об'єднання подаватиме уряду консультативну допомогу, в тому числі й в розробці законопроектів, які вберуть у себе світовий досвід.

Понад 150 делегатів з 25 країн прийняли статут, програму об'єднання, обрали почесним президентом Леоніда Кравчука, якого В. Бабич назвав геніальним політиком і завдяки якому в Україні зберігається соціально-політична стабільність. Майже сформовано робочі органи об'єднання — координаційну раду та інститут співголів, до якого входитимуть голови національних підприємницьких структур. Проголошено також переважну орієнтацію на приватну власність, яка у країнах СНД перебуває у зародковому стані, прийнято ряд документів.

Під завісу з'їзду було розкрито ще одну «комерційну таємницю»: Кабінет міністрів України прийняв рішення про те, що урядовим авто для нашої держави стане BMW, що створено спільне українсько-німецьке підприємство по виробництву і обслуговуванню цих авто, співголовою якого і став з українського боку В. Бабич. Після завіси з'їзду був фуршет...

Костянтин ПАРИШКУРА.

ЯК МАЛЮВАТИ НАШИХ

Молодий, яскравий, оригінальний український кінорежисер Ігор Черницький щойно повернувся з Москви, з II Міжнародного кінофестивалю «Дебют», що проводиться Фондом Р. Бикова. Оскільки Черницький вже не дебютант «Дебюту», бо два роки тому програв на цьому фестивалі й отримав перший приз за режисуру фільму «Іван А», то нині його запросили як гостя — з новою картиною «В тій царині небес». У Москві вона вже

Міні-інтерв'ю

йшла, а у нас доволі гомоні, щасливчики, ся побувати Будинку кіно — відомо катові.

— Що по...
— Готуюсь фільму. Але, що Україна в історії дер...

На од...

Навздогін

Нещодавно адміністрація «Укрзалізниці» влаштувала зустріч-семинар з керівниками Національного керівництва залізниць та Міністерства транспорту Франції — держави, яка зажила у Європі слави законодавця мод в галузі залізничних сполучень. Керівні працівники української залізниці одержали інформацію з перших уст — від заступника міністра транспорту Франції Тетенбома і його оточення. Про те, що залізниці Франції було націоналізовано ще 1937 року, було

відомо, а ось зовсім невідомо, чи несприйняли як Хай там вже який мчить 300 кілометрів, але щоб будувати змозгу, протягнути за першоп'ютером, який експресом, одистатися у Європі без важко уявляв бувалишим на...

Разом з француз

ДБАТИМЕ ПРО БЕЗПЕКУ АЕС

Саме про це йшлося під час перебування в Києві керівників Інституту захисту і ядерної безпеки, що є провідною експертною організацією при Комісаріаті атомної енергії Франції.

Контроль за роботою АЕС у цій країні організовано так, щоб уникнути будь-якого шкідливого впливу на довкілля, здоров'я населення та обслуговуючого персоналу. Концепцію ядерної безпеки Франції побудовано на ймовірному прогнозуванні най-

різноманітніші позапроектні вимірювання ефективності їх нейтралізації. Між Інститутом ядерної безпеки наглядом укл співробітництво програму роб. Вона передбачає наявність в о АЕС України ряттє», експертів введення Чорнобильськ...

Оказії

СХРОН... НА ПОХОРОН

У продовольчому магазині села Піщане Камінь-Каширського району, де завідує Ольга Оліферчук, контролери знайшли майже 100 пляшок горілки. Звісно, оковита була добре схована. За відомою пояснила цей факт так: «А якщо хтось з рідних помре? От і буде на похорони горілка...»

Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

Про суд...
рिति. Найжа...
В селі Пана...
кої області...
дві сестри:...
народження...
го. В тяжком...
доставили до...

Вітаємо!

ВІН У ДОКТОРИ ПІШОВ

Гарний дарунок зробив до свого 30-ліття доцент Маріупольського металургійного інституту Юрій Саєнко. Він захистив докторську дисертацію в Сілезькому політехнічному інституті, що в Польщі. Юрій Саєнко став наймолодшим доктором технічних наук не лише в Маріуполі, але і в усій Україні.

ІА «Делова жизнь».

Донецька область.

Зверніть увагу

НА ІМ'Я ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА

Рада Федерації незалежних профспілок України щойно надіслала листа Генеральному прокуророві України В. Шинькіну. Там вимагається протестувати 22-й пункт положення про індексацію грошових доходів населення № 0321065 від 26

березня ц. р. та Роз'яснення Міністерства праці України до застосування індексу споживчих цін за квітень 1992 року. — як такі, що суперечать Законові України «Про індексацію доходів населення».

Анонс

«ГЕЙ, ХТО В ЛУЗІ, ОЗОВИСЯ!»

В рамках Всеукраїнського походу «Козацькими шляхами» на Миколаївщині з 28 липня по 6 серпня пройде похід «Буг — козацька річка». Влаштує його Миколаївський крайовий Рух спільно з іншими громадськими організаціями.

Бажаючи взяти участь у поході самозабезпечуються наметом, спальником, похідним посудом та запасом харчів. Учасники походу залучатимуться до святкування на місцях за власним вибором.

Хоч участь у поході базується на самозабезпеченні, не вдається обминути деяких видатків. Тому звертаємось до представників Президента в районах, до організацій, малих підприємств, комерційних структур та громадян — фінансово підтримати похід.

Реквізити оргкомітету: р/р № 000700508 у відділенні Промбудбанку м. Миколаєва МФО 326212.

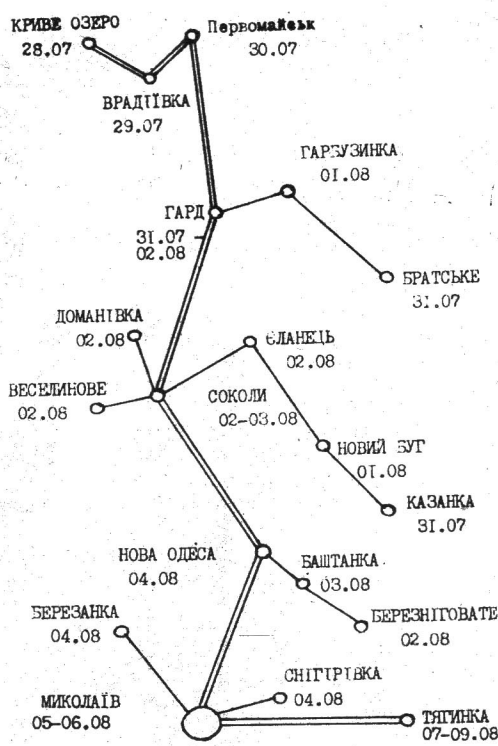
Адреса: Миколаїв, Адміральська, 41, тел. 35-83-08, 35-83-14.

329550, Південноукраїнськ, Дружби народів, 10/69, тел. 5-25-44.

Голова оргкомітету походу

Ю. ДІДЕНКО.

Схема походу додається.

«УКРАЇНУ»

обладала. Теж під центр, але не української культури, а фінансово-комерційний. Про що й було видано відповідне рішення.

Провід Одеської крайової організації Народного Руху України, ряд інших громадських організацій, діячі культури, письменники підняли тривогу. Їхнє звернення розглянула державна адміністрація області й, визнавши виконкомівське рішення розпорядження про передачу приміщення комерсантах безпідставним, скасувала його. В новому розпорядженні щодо подальшої долі приміщення, підписаному представником Президента Валентином Симоненком, сказано досить чітко: культурному центру «Україна» в Одесі бути!

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

ЛО, БУЛО...

ки Дніпропетровського району вже давно нема того саду, але досі живуть люди, які впізнали Елізабет та її подруг.

Фільм німецьких тележурналістів розповідатиме про факти, які досі були приховані для більшості наших людей.

Інформ-«СОБОР».

Дніпропетровськ.

ЕРВАТОРИ

вже сьогодні готова стати на захист незалежності зі зброєю в руках, якщо нашої державі загрожуватиме «рес-тавращація колоніального режиму».

Михайло ВАСИЛАШКО.

Тернопіль.

ИНЦЕВО

ВАРЯГ У ГРЕКИ?

оргокомітету, також запровадимо. Але п'янку, якщо реальні ринки. Водночас в Україні медичний со-спричинений лних еконо-наслідки яко-набагато руй-Чорнобильсь-завиш: під-рмально роз-там, де збері-ність. А під-го, що заці-можуть нада-жа запо-уючи кризи, юхобіди робо-аліч працю-збаром поч-и з держав-ни держава-дати соціаль-ргументуючи омітету зас-ти саме у роз-завіс сум-елатів, які одавчу базу-тітливою ді-емництва. І «комерційну» тижня уряд-атим» пакет-мова» на-ків. На чому-ітизм, з'я-ся. На запис-респондента, до» Ряду, лод» Ряду,

«погані» економічні закони, президент не відповів. Сказав лише, що об'єднання подаватиме уряд консултантську допомогу, в тому числі й в розробці законопроектів, які вберуть у себе світовий досвід.

Понад 150 делегатів з 25 країн прийняли статут, програму об'єднання, обрали почесним президентом Леоніда Кравчука, якого В. Бабин назвав геніальним політиком і завдяки якому в Україні зберігається соціально-політична стабільність. Майже сформовано робочі органи об'єднання — координаційну раду та Інститут спільного, до якого входитимуть голови національних підприємницьких структур. Проголошено також переважну орієнтацію на приватну власність, яка у країнах СНД перебуває в зародковому стані, прийнято ряд документів.

Під завісу з'їзду було розкрито ще одну «комерційну таємницю»: Кабінет міністрів України прийняв рішення про те, що урядовим авто для нашої держави стане BMW, що створено спільне українсько-німецьке підприємство по виробництву й обслуговуванню цих авто, співголовую його І став з українського боку В. Бабин. Після завіси з'їзду був фуршет...

Костянтин ПАРИШКУРА.

ЯК МАЛЮВАТИ НА СТИНАХ НАШИХ ПЕЧЕР?

Молодий, яскравий, оригінальний український кінорежисер Ігор Черницький щойно повернувся з Москви, з II Міжнародного кінофестивалю «Дебют», що проводиться Фондом Р. Бикова. Оскільки Черницький вже не дебютант «Дебюту», бо два роки тому програв на цьому фестивалі й отримав перший приз за режисуру фільму «Іван А», то нині його запросили як гостя — з новою картиною «В тій царині небес». У Москві вона вже

Міні-інтерв'ю

йшла, а у нас про неї продовжує гомонити преса та ті щасливчики, котрі вдалося побувати на прем'єрі у Будинку кіно. Коли прем'єра — відомо лише кінопрокатові.

— Що поробляеш тепер?
— Готуюсь до нового фільму. Але... ти ж знаєш, що Україна — чи не перша в історії держава, що зая-

вила — державне фінансування кіно є надто великою розкішшю. Це, уяві, якби колись мисливцям на мамонтів сказала їхня печерна верховна рада: не малюйте, хлопці, на стінах печер, а просто собі бігайте за мамонтами. Якби це сталося — що б ми про них сьогодні знали?...

Христофор ГРУША.

Кадри з фільму «В тій царині небес».

На одну тему

Навздогін по шпалах

Нещодавно адміністрація «Укрзалізниця» влаштувала зустріч-семинар з керівниками Національного керівництва залізниць та Міністерства транспорту Франції — держави, яка заклила у Європі слави законодавства мід в галузі залізничного сполучення. Керівні працівники української залізничної інфраструктури з перших уст — від заступника міністра транспорту Франції Тетеньбома і його оточення. Про те, що залізниця Франції було націоналізовано ще 1937 року, було

відомо, а ось те, що країна зовсім недавно пережила черговий комп'ютерний бум, сприйняли як однокорення. Хай там вже поїзд «ТНВ», який мчить зі швидкістю 300 кілометрів на годину, але що будь-який клієнт мав змогу, протягом секунди з'ясувати за персональним комп'ютером, яким чином, яким експресом, у котрій годині, з квитком якої вартості можна дістатися у будь-яку точку Європи без проблем — це важко уявлялося навіть найбувалішим нашим спейсам, А

між іншим, усе це пропонується впровадити в Україні французи. Фірма «Софре-рай», з якою одразу ж було підписано угоду, поставити нам обладнання для ремонту колій, гості з Міністерства транспорту Франції запросили до себе постажуватися. Справді, якщо ми серйозно сподіваємось надолгати французький поїзд, треба з чогось починати...

Олексій ТРУСОВ.

Зверніть увагу

Я ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА

У незалеж-Україні цюста Генера-ам «мчага-ві» 22-й про індек-доходів на-065 від 26

березня, ц. р. та Роз'яснення Міністерства праці України до застосування індексу споживчих цін за квітень 1992 року, — як такі, що суперечать Законів України «Про індексацію доходів населення».

«ГЕЙ, ХТО В ЛУЗІ, ОЗОВИСЯ!»

В рамках Всеукраїнського походу «Козацьким шляхами» на Миколаївщині з 28 липня по 6 серпня пройде похід «Буг — козацька кінськість». Влаштує його Миколаївський крайовий Гух спільно з іншими громадськими організаціями.

Бажаної взяти участь у поході самозабезпечуються наметом, спальником, похідним посудом та запасом харчів. Учасники походу залучатимуться до святкування на місцях за власним вибором.

Хоч участь у поході безпечна не самозабезпечені, не дається обмінути деяких видатків. Тому звертаємось до представників Президента в регіонах, до організацій, малих підприємств, комерційних структур та громадян — фінансово підтримати похід.

Реквізити оргкомітету: р/р № 000700508 у відділенні Промдубанку м. Миколаєва МФО 126212.

Адреса: Миколаїв, Адміральська, 41, тел. 15-83-08, 55-83-14, 329550, Південноукраїнськ, Дружби народів, 10/69, тел. 5-25-44.

Голова оргкомітету походу Ю. ДІДЕНКО. Схема походу додається.

Разом з французьким комісаріатом

ДБАТИМЕ ПРО БЕЗПЕКУ АЕС ДЕРЖАТОМНАГЛЯД УКРАЇНИ

Саме про це йшлося під час перебування в Києві керівників Інституту захисту і ядерної безпеки, що є провідною експертною організацією при Комісаріаті атомної енергії Франції.

Контроль за роботою АЕС у цій країні організовано так, щоб уникнути бодяй найменшого шкідливого впливу на довкілля, здоров'я населення та обслуговуючого персоналу. Концепція ядерної безпеки Франції побудована на ймовірному прогнозуванні най-

різноманітніших проектних і позапроектних аварій та вжити ефективних заходів для їх нейтралізації.

Між Інститутом захисту і ядерної безпеки та Держатомнаглядом укладено угоду на співробітництво та підписано програму робіт на 1992 рік. Вона передбачає спільну діяльність в оцінці безпеки АЕС України, об'єкту «Укриття», експертизу проектів виведення з експлуатації Чорнобильської АЕС, сприя-

ння в підготовці фахівців у галузі ядерної безпеки. Наприкінці вересня у Києві відбудеться міжнародна конференція з нейтронно-фізичних аспектів аварій на АЕС, яка має підготувати рекомендації щодо підвищення надійності нашої ядерної енергетики.

Жозеф ШПОВАЛ, дирекцію Науково-технічного центру з ядерної та радіаційної безпеки Держатомнагляду України.

Оказії

СХРОН... НА ПОХОРОН

У продовольчому магазині села Піщана Камінь-Каширського району, де завідує Ольга Олферчук, контролери знайшли майже 100 пляшок горілки. Звісно, оковата була добре схована. За відуюча пояснила цей факт так: «А якщо хтось з рідних помре? От і буде на похорони горілка...»

Богдан БЕРЕГЕТА.
Волинська область.

Кримінальна хроніка

МІСЦЕВИЙ ЖИТЕЛЬ

Про що не будемо говорити. Найдахливіше інше... В селі Панасівка Полтавської області були згадані дві сестри: одна 1989 року народження, друга — 1990-го. В тяжкому стані дівчаток доставили до реанімації. Як

встановило слідство, злочин скоїв неповнолітній Валентин В. Як записано в офіційних документах, «місцевий житель».

Олександр ІВАНЧУК.
Полтавська область.

Так і живемо

ГУБЛЯТЬ ЛЮДЕЙ НЕ ГРОШІ

Донедавна в кишині Олександра С. було незвичайне хобі — він підбирав усі гроші, які знаходив на вулиці. Кожну копійчину записував до спеціального блокнота, щоб знати, скільки за місяць чорік має «виручки». Окрім цього, старанно протоколював місця знахідок. Серед них найчастіше зустрічались зупинки і салони міського транспорту, приміщення магазинів — особливо там, де продають соки, кава.

В «колекції» Олександра — від копійки до купюри вартістю 25 карбованців. На іншу суму, налету чи ВКВ йому не таланило. Але, як він зізнався, на хліб і молоко щодня вистачало.

Нині Олександр припинив це збирання, з-за гвералізацією цін, — говорив він, — підняти з тротуару копійку чи навіть 25 копійок немає сенсу. Правда, люди і зараз часто гублять гроші. Але не це їх нині губить...»

Ольга ГУТВАРЄВА.
Київ.

Коротко

ГОТУЙТЕСЯ, ШИНКАРІ!

Скоро на околиці Кіровограда почне працювати новий потужний винашод. Таке ж, тільки значно менше підприємство, введуть незабаром і в приміському плодородзандиску «Бережківський». Тут, крім плододиночного вина, за старовинними українськими рецептами збираються випускати три сорти горілки. А Кіровоградський завод продовжить завершувати монтаж ліній для випуску «Старик», «Пшеничної» та «Спо-тичкача».

Микола ВОЛОК.
Кіровоград.

Знай наших!

ВИ ЗА МЕДОМ ЧИ ЗА ЦУКОМ!

Директор Камінь-Каширського оліе-фракціонувального заводу М. Колесник за короткий час став чи не найпопулярнішим в Вінничині. На його підприємстві зростає продуктивність праці, де реконструкція цехів, але найбільша гордість директора — підсочне господарство. Робітники та пенсіонери заводу не стоять у черзі за м'ясом, цукром, овочами, медом. Для прикладу, кожен член колективу раз на місяць може придбати 4 кілограми м'яса по 25 карбованців за кілограм.

Леонід ГОВІРСЬКИЙ.
Вінницька область.

Жнива-92

Чи буде «великий хліб»?

ЕКОНОМІЧНИЙ ОГЛЯД З ПОТОЧНИМ ПРОГНОЗОМ

Коментар

СТРИБОК БЕЗ ПАРАШУТА

Як характерна готовність села до жнива більшість експертів в Україні? Кажуть, щось схоже на стрибок без парашута. Одна з головних причин — гальмування аграрної реформи на місцях.

В результаті: з одного боку — фермерство, яке тільки починається на ноги, з іншого — спробі оживити колгоспно-радянську систему. Більшість колективних господарств сьогодні не змінилася за своєї суті, не стала асоціаціями чи акціонерними товариствами. А саме на колгоспи і радгоспи, здається, робить ставку Кабінет Вітольда Фокіна.

Щоправда, на видноті лише верхівка айбери, рівноправність цін на промислову і аграрну продукцію. На цьому наголошують і голови Української селянсько-демократичної партії Сергій Плачинда, і голова Селянської спілки України Іван Мозговий. Останній на пленумі спілки (який відбувся нещодавно) застерігав, що фінансовий зашморк на ший колгоспів породив страйковий комітет. Та ось парламент два дні посилав роздумувати над гіршим для села. На мій погляд, зернові грошові інтекти принесуть тимчасово полегкість, але як ніяк докорінно не змінять ситуацію на краще.

Письменник Микола Хвильовий у своїх щоденниках писав про те, що більшовики на селянських кістках звели заводи і фабрики. Потім час черпав ураді ще раз підірвав довіру селян до держави. У нашій пошті чимало листів з проханнями допомогти розукавати свої «виробничі» автомобілі. Цебо ті, які державна облігала дати взаємн зданих зерна, м'яса, картоплі. Віда навіть не в сотнях «Таврій» чи «Нив», які, мабуть, ще довго снитимуться в іншому віра в державницьку ідею незалежної України. Бо незалежна держава — це незалежна людина. Ламастесь той стрижень, навколо якого мав би гуртуватися народ.

А поки що село стрибає в рынок без державного парашута. Добре, якщо вдасться знайти хоча б якийсь... Чи вдасться, покажуть прийдешні жнива.

Віктор КОСАРЧУК.

Прогноз продуктивності поля — справа невідання і навіть небезпечна. Адже від сьогоднішнього стану посівів до засіяння зерна в коморі та елеваторі хлібороби чекають безліч «сюрпризів», завбачити які неможливо. Вісім, російські, чечені вже підірвали залі, що врожай зернових культур у Федерації на два центнери перевершить муніципальний і досягне 18 центнерів з гектара. Американці з допомогою космічних систем визначили, що імпортер зерна в країні колишнього СРСР в 1992 році зменшиться на 11 мільйонів тонн.

У пресі останнім часом часто пишуть про «великий хліб України». Під цим, певне, розуміють валові збори зерна понад 50 мільйонів тонн. Чи можливий такий врожай?

За всю історію українського землеробства рубіж 50 мільйонів тонн зерна було досягнуто лише двічі — в 1989 і 1990 роках, а в 1978 році близько підійшло до цього показника. Це були роки, коли склалися найсприятливіші погодні умови майже для всіх зернових. Урожай пшениці їх досягав 33—35 центнерів на гектарі, озимі пшениці — перевершувала 40-центнерний рубіж. Врешті, за останні 25 років виробництво зерна коливалося від 26 (1968 рік) до 48 мільйонів тонн (1987 рік). Отже, клімат України забезпечує середньорічний урожай зернових культур в межах 43—44 центнерів з гектара (43—44 мільйони тонн) з колівання по роках від 18 до 35 центнерів з гектара. Вірогідність комплексу природних умов, що забезпечує 50 мільйонів тонн зерна, надто мала. Тож можна констатувати, що сіль-

ське господарство України сьогодні не готове стабільно виробляти «великий хліб». Тим паче що тепер спостерігається тенденція зменшення посівів і валових зборів зерна на за старої врожайності. Урожайність, незважаючи на значні коливання по роках, має тенденцію до зростання за рахунок технічних новацій, стабільного забезпечення технікою, паливом, запчастинами. Щорічний середньостатистичний рівень зростання становить 0,35 центнера з гектара. Для досягнення такими темпами 35-центнерного врожаю з гектара (що забезпечить виробництво 50 мільйонів тонн зерна), потрібно щонайменше 14 років.

Щоправда, аграрна наука має в своєму арсеналі достатню кількість розробок і рекомендацій, що дозволяють у три-чотири рази підвищити темпи зростання врожаїв майже всіх зернових культур. Впровадження їх у виробництво стримується недостатнім забезпеченням землеробства: машинами, знаряддям праці, добривами, хімічними та біологічними засобами захисту рослин. А тепер ще й паливом, мастилами та іншими кінце потребними матеріалами. До того ж останнім часом почалася кампанія проти застосування в землеробстві хімічних препаратів. Це не зовсім виправдане. Бо без широкого захисту рослин, штучних стимуляторів росту Україна не досягне світового рівня продуктивності сільського господарства.

У цьому році природа влаштувала хліборобам черговий іспит. Посушлива по-

года минулої осені, тривалий посушливий період у травні, низька температура в кінці весни і надзвичайно пізні заморозки створили жорсткі умови в один із найвідповідальніших періодів вегетації зернових культур. Правда, своєчасно і якісно посіяні хліба менше постраждали від цього, в цілому зберегли потенціал продуктивності.

У цілому ж стан зернових посівів в Україні задовільний. Вагомий, ніж торік, колос. Доці кінця травня та першої декади червня значно підвищили запаси вологи в ґрунті, довели їх на великих площах до оптимальних рівнів. Відповідно до довгострокового прогнозу погоди, що розробили фахівці Українського гідрометеорологічного інституту, очікується прохолодне і дощове літо. Такі

Урожайність зернових і зернобобових культур (без кукурудзи) за попередні роки та прогноз на 1992 рік по Україні, ц/га

Культури	Рік ана- лог 1974	Максималь- ний	1991	1992
Зернові і зернобобові	17,4	34,7	25,7	30—32
Озима пшениця	31,7	40,9	30,2	34—36
Ярий ячмінь	26,9	33,2	23,5	28—29
Горох	22,3	24,2	14,2	19—22

Ще рано прогнозувати врожай зерна кукурудзи. Але очікувані погодні умови дають підставу завабачити, що продуктивність посівів цієї культури буде не нижчою від середніх показників за останні роки.

Таким чином, слід чекати, що із зменшенням площ під посів зернових культур майже на 1 мільйон гектарів валовий збір зерна в 1992 році

становитиме 42—44 мільйонів тонн. Тобто на рівні середньостатистичних показників за останні десятиліття. Прогноз має імовірний характер. Вірогідність його — 75—80 відсотків.

Алім ШЕВЧЕНКО,
директор УкрНДПТ
«Агроресурси», академік
Академії інженерних наук України.

Поради практика

ЯК ЗВАРЮВАЛЬНИЙ АПАРАТ КОМБАЙН РУХАЄ

— Доводиться влаштувати на полі щось на зразок полігона, — каже заступник начальника Херсонської обласільгоспуправління Володимир Авраменко у розмові з нашим власним кореспондентом Іваном Калитинцем.

Ізгаймо, через відсутність акумуляторних батарей, масел, які ми так і не одержали з Росії, змушені покладатися лише на себе. На проведених у чотирьох регіонах Херсонщини практичних семінарах було показано способи переобладнання збірних машин. Зокрема, продемонстровано пускові пристосування, що дозволя-

ють обійтися без акумуляторів. В одному випадку для запуску двигуна комбайна використовували зварювальний апарат. Що буде з машинами, ніхто не знає. Якщо не вдасться десь знайти, то доведеться брати їх з комбобіральної техніки.

А взагалі ставку робимо на комбайни «Дон-1500». Їх тепер в області налічується більше тисячі. Вони стануть нам у добрий нагоді, особливо на полівих, покручених негодом хлібах, на значних площах ячменю, який достигає раніше за інші зернові культури.

Херсонська область.

Камуть, буде хліб, буде й пісня. Пісня вже є... Отже, масю бутн з хлібом.

Фото В. ОЧЕРЕТНОГО.

Селянський щоденник

ХТО СЯДЕ ЗА КЕРМО?

Це питання на Сумщині стоїть найбільш гостро. Врожайність зернових, обсяги за прогнозами спеціалістів, очікується на рівні торішньої, а от з надрядних механізмів дедалі суттєвіше. Сьогодні кожний п'ятий комбайн без господаря.

І як би не гнали прибутки, сучасні ринкові відносини практично швидкоплинне місце містом і селом, без якого не може жити, але досі, наприклад, не укладено договору між об'єднанням «Агротехсервіс» та Краснопольським комбайновим заводом на запитання до комбайна «Енісей» в області близько 150 штук). Коли їх чекати, якщо завтра вже треба в поле?

Віталій МАКСЮТЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України»
Сумська область.

ЦІНОВИЙ ЗАШМОРГ

Напередодні жнива я взяв кілька бліч-інтерв'ю у кількох керівників господарств Дніпропетровщини. Ось кілька вимовлених фраз.

Директор птахофабрики «Петропавлівська» Петропавлівського району Віктор Бутко: «Ми крутилися зумили за один день купити два «Дони» та привезти триста тонн бензину за божевільні цінами. Звісно, ми оптимісти. Однак і інші підприємці платили мало, а порятунок грошовий Західний Донбас. За два останні місяці чимало наших фахівців поїхало на шукати».

Голова колгоспу «Серп і молот» Олександр Шевченко: «У мене менше радості, хоча хліб дозріває пристойний — 40—42 центнери на гектарі. Запасних немає. А «Агротехсервіс» обіймає відомості, щоб добре віяжинувати. Незважаючи на ціновий зашморг».

Микола НЕЧУРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України»
Дніпропетровська область.

ДИВА В ХИЖИНЦЯХ

Чимало оригінального і несподіваного побачити у Вінницькому районі ті, хто приїждять перевертати готовність техніки до жнива. Особливі технічні дива очікуються в селах Хижинці, Некрасове, Луки-Мелешівська, де й досі не отримали жодного акумулятора, а комбайни стоять без підшипників. Однак господарники дали волю уяві, а заодно і вирішили ряд болючих проблем. Снарядили ряд болючих проблем. Снарядили ряд болючих проблем. Снарядили ряд болючих проблем.

— А так, — каже голова колгоспу «Шляхон Ленін» Микола Верба, — загальної майже готові, Сімсот гектарів хлібів плануємо швидко упорати, за два тижні завершити жнива.

Валерій ЛАЗАРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України»
Вінницька область.

А НА ЗАПРАВКАХ—СУХО

На Запоріжжі техніка в основному до збирання врожаю готова. Але чим її будуть заправляти? Запозичили до начальника територіального управління «Запоріжжяагропродукт» Володимира Голова:

Дизельного пального запаси 21 тисячу тонн. Його повинно вистачити. А от з бензином справа кепська. Маємо лише сім тисяч тонн, а денна потреба колгоспів і радгоспів — 500—1200 тонн. Тобто автотранспорт гарантовано працюватиме днів десять. Звичайно, протягом цього часу косявці не завершать. Дуже нас підводять заводи-постачальники. Раніше в них була проблема — ми нечасно розраховувалися. Тепер гроші переведено і в Лисичанськ, і в Кременчук, і в Дорогобич, а бензин надходить, можна сказати, по кранцям. Ми не сидимо на місці, як камушки, кримінально, шукаємо зв'язків з нафтопереробними заводами Росії. Але проблему слід вирішувати на урядовому рівні.

Олександр МИХАЙЛЮТА,
власний кореспондент «Голосу України»
Запорізька область.

ЕГОЇСТИ ВІД ЕКОЛОГІЇ

25 червня відбулася прес-конференція членів української делегації, що брала участь у роботі Конференції ООН з навколишнього середовища й розвитку. Цей щорічний форум був проведений в Ріо-де-Жанейро на початку місяця.

Міністр охорони навколишнього природного середовища України Ю. Щербак повідомив, що до Бразилії довелось добиратися за спонсорськ гроші і що серед кількох тисяч журналістів, акредитованих на конференції, не було жодного з України. А та оперативна інформація, яку передавала делегація, чомусь не доходила до Києва. Тексти виступів на конференції Голови Верховної Ради І. Плюща та Ю. Щербака наші журналісти побачили тільки на прес-конференції.

У виступі І. Плюща, зокрема, пропонувати частину коштів, вилучених завдяки припиненню гонки озброєнь, спрямовувати на вирішення найбільш актуальних екологічних проблем країн з перехідною економікою, з чого тому числі й України. Тим більше, що Україна разом з Росією, Білоруссю та Казахстаном була ініціатором припинення гонки озброєнь і закінчення холодної війни.

Приблизно таку саму думку у своєму блискучому, за словами очевидців, виступі висловив Ф. Кастро. Він також вважав, що екологічні проблеми, які і безцарств дають країні, наслідок екологічної політики розвинених держав.

Після середньорішньої конференції з'явилось й таке: 17 відсотків національного продукту кожної розвиненої країни відрахувати на допомогу бідним країнам, зокрема посткомуністичним. Взагалі проголошено ідеї глобального екологічного партнерства Ю. Щербак назвав це як найголовнішим підсумком форуму. Найголовніший документ.

який ухвалила конференція: це Декларація з розвитку і навколишнього середовища, своєрідна екологічна конституція.

В Ріо-де-Жанейро визначено п'ять суб'єктів світового співтовариства, які найбільше перешкоджають розв'язанню глобальних екологічних проблем. Це Сполучені Штати Америки через їхню деструктивну позицію (на конференції вони, зокрема, відмовились підписати конвенцію з біологічної розмаїтості); Саудівська Аравія, яка нестримно збільшує видобуток і продаж нафти; Японія, що підтримує США; Малайзія, де безжалюдно нищать легені Землі — тропічні ліси; і, нарешті, МАГАТЕ, відомою своєю прихильністю до розвитку атомної енергетики.

Голова Комісії Верховної Ради з питань Чорнобильської катастрофи В. Яворівський розповів про слухання з участю керівників усіх головних екологічних об'єднань світу, які відбулися в рамках конференції, про контакти з представниками української діаспори в бразильському штаті Парана.

Ю. Костенко, який очолює Комісію Верховної Ради з питань екології та раціонального природокористування, сказав, що віднині екологічна безпека як складова національної безпеки має стати головною турботою. Розповідаючи про зустрічі в Ріо, він відмітив, що для всіх них була характерна різка критика минулого посткомуністичних країн, оскільки питання екології — це складова демократії.

Олексій БРЕУС, спеціальний кореспондент «Голосу України».

У пресі з'явилось кілька публікацій про об'єкт «Чорнобиль-2», що розташований на території чорнобильської зони, які інтригують, а скоріше навіть страшають. В інтерв'ю з професором В. Седельським, яке вийшло в газеті «Правда України» 18 лютого 1992 року під заголовком «Чудовище «рынего» асса», зроблено припущення щодо чорнобильського варіанта проекту «Зембі-1» щодо того, що таміантативне випромінювання з фазованої антени об'єкта стало причиною аварії 1986 року на ЧАЕС. А газета «Эхо Червильським» 5-6 лютого цього року в кореспонденції Д. Кулиняка «Загадочний об'єкт, или кому выгода тайна «Чорнобиль-2»» висунула сенсационну версію про те, що на цьому об'єкті доводять до кондиції палутини-239.

Журналісти, які працюють в традиційній метричній зоні, зустрілись із полемікою, яку запалив Д. СОКОЛОВИМ, колишнім головним інженером об'єкта «Чорнобиль-2» (нині він начальник інформаційно-обчислювального центру НВО «Пріп'яті»).

Для більшості достовірності вирішили побувати на самому об'єкті.

Зустріли нас паркан з вежею для вартових. Над усім панує ажурна антена заввишки в 32-поверховий будинок.

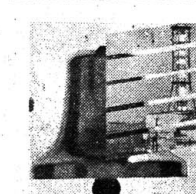
Дмитре Васильовичу, що являє собою об'єкт «Чорнобиль-2» і для чого він був призначений?

— Це позиція радіоцентру дальнього зв'язку, яка приймала й опрацювала радіолокаційні сигнали, що надходять від різних об'єктів у секторі огляду станції.

— В. Седельський на сторінках «Правди України» стверджує, що з 1985 року антени об'єкта «...стала використовуватись ще й з метою розповсюдження гамма-квантової енергії фазованим СВЧ-злученням». А далі він говорить: «По моему глубокому убеждению, катастрофа в апреле 1986 года и произошла вследствие контролярованного увеличения излучения гамма-квантов с целью их контрольного распространения по всему заданному пространству нашей планеты как экспериментала, проводимого на данной антенне». Може, в цьому щось є? Тоді чому не вибух-

АНТЕНА В ЗОНІ:

Чорнобиль

ЧУТКИ, ВИГАДКИ, ЛЕГЕНДА?..

нули, що три блонди Чорнобильської АЕС, адже гамма-кванти впливали й на них?

— Те, що стверджує В. Седельський, м'яко кажучи, неправильно. По-перше, приймаюча антена не може бути джерелом випромінювання. По-друге, ніяких експериментів на антені ні в 1986 році, ні раніше не проводили. Так, ми отримували енергію, але не випромінювали. І взагалі виплатити гамма-кванти, що випромінюються з будь-якої антени, на атомній реактор неможливо.

— Д. Кулиняк пише, що «Чорнобиль-2» — це секретне місце з розгалуженими підземними комунікаціями. Чи так це?

— То був закритий військовий об'єкт, на якому розташовувалась військова частина і житлове містечко для сімей військовослужбовців. Ніяких підземних споруд, крім сховища ПММ, на об'єкті немає.

— Цей же автор стверджує, що Чорнобильську АЕС побудовано спеціально для забезпечення електроенергії об'єкта «Чорнобиль-2», що «пока «Чорнобиль-2» будет действовало, будет работать «Чорнобильская атомная». Коли перестав діяти

об'єкт? Нині ми бачимо, що все устаткування в неробочому стані і на об'єкті немає військовослужбовців.

— Щодо військовослужбовців об'єкт споживав одну соту частину електроенергії, що виробляла один блок Чорнобильської АЕС. У неробочому режимі він перебував з 26 квітня 1986 року. Керувалися при цьому тим, що апаратура яка охолоджується навколишнім повітрям, могла бути забруднена радіонуклідами. З'їхати пір станція жодного разу не виходила на чергування. А Чорнобильська АЕС працює.

— А який сьогодні технічний стан об'єкта «Чорнобиль-2»? Чи можна все це відтворити?

Відтворити нового об'єкта обійдеться дешевше, ніж відтворення цього.

— І ще одне припущення робить Д. Кулиняк: «По слухам, іменню «палутини-239» і доводять до кондиції в «Чорнобиль-2».

— На об'єкті «Чорнобиль-2» ніякого виробництва не було й немає. Та й приховати його неможливо.

Чи не задується вам, Дмитре Васильовичу, що газета «Дзвіз» стала можливим через те, що об'єкт «Чорнобиль-2» залишався закритим для журналістів і гостей зони навіть після виходу звітів військових?

Обмеження доступу на об'єкт, як на мене, і сьогодні цілком правомірне. Адже там залишилось чимало цінних радіотехнічних устаткування. Відкрити вільний доступ, це означає створити умови для його пограбування.

Інтерв'ю взяв Олександр КОЛОТ і Юрій ДРОНЖКЕВИЧ.

Р. С. Вайко повірив у причетність антени «Чорнобиль-2» до катастрофи 1986 року. Був на кожному секторному об'єкті для дуже детального розроблення знавчання «легенди прикриття». Чи не її розгавіт колішній головний інженер?

СТАРАТЕЛІ ПРОСЯТЬСЯ ДО РАЮ

Інакше, як раєм, не називають холодноярське село Грушківку. Його й облюбувало керівництво виробничого об'єднання «Забайкалзолото», уклавши з місцевим колгоспом договір на співробітництво. «Золотарі» — так відраховувалися грушківці приватизації, електроенергії, водопостачанню, а за виділену під забудову ста котеджів землю з присадибними ділянками (0,25 гектара) газифікувати село, прокласти водогін, звести будинок культури, заасфальтувати вулиці і безплатно передати господарству певну частку збудованого житла. Колгосп, зі свого боку, пообіцяв забезпечити під рядкині помешкання, харчуванням, електроенергією, медичною допомогою і надати пільги і в придбанні будівельних матеріалів. Крім того, підготувати проект забудови. Підписали договір голова колгоспу Микола Кропив'яський і генеральний директор об'єднання «Забайкалзолото» Анатолій Кусков.

У нових котеджах, обумовлюючи партнерство, поселилися переважно золотарі України з Чити. Вони пенсіонери і хочуть повернутися на батьківщину. Цим же

Соціальний зріз

рівнянки колгоспу сподівалися олюдити село, адже за останні роки воно порожніло на очах — з трьох тисяч населення Грушківки залишилася половина.

Як постоїли грушківці до будівництва «великого переселення народів»? Спочатку ніяк. Бо знали про нього лише з чуток. Ніхто, прийнявши важливі рішення, що зачіпали інтереси жителів села, не тільки не поцікавився думкою громади, а навіть не поиндіти про це на сході чи на іншому зібранні.

Тепер, коли після укладення договору минуло понад два роки і крім двоповерхових супероб'єктів, які зайняли країні північні землі, майже нічого не зроблено, як важче відшукати «хрещеного батька» проекту.

Начальник обласного управління по земельних ресурсах Удовенко відразу заперечив свою причетність до справи із золотарями. Його районний колега Гвоздик був контактним і нагадував, що два роки тому в районі був один господар, який займав партію Ток виділення у 1989 році землі відбулося

під його «мудрим керівництвом». Однак годі було розшукати колишнього партійного керівника району. Він, скажімо, в Кам'янці, а як і кілька його колег, співпрацюють ні з «Забайкалзолотом», але за межами району.

Ось звідки, з'ясувалося, ростуть «ноги» грушківського проекту. І не тільки його. У сусідньому селі Набоїніні, столиці козацького полку, магаданське об'єднання «Північзолото» будує свої «об'єкти», а землі також виділено за домовленістю з місцевим колгоспом Імєй Кірова. Таких прикладів можна навести чимало.

Не розумію, чи щиро дивувався начальник золотарівського будівельного золотаря П. Надворний, чому раптово з'явився такий інтерес до цих договорів, хто закликав нас, що ми, мовляв, опинилися тепер за кордоном? Нехай буде й так. Але ж є в Україні силні й із зарубіжними партнерами підприємства. Ресурси жодна не можна?

Звичайно, можна. Однак такі, що створені на законних підставах, з урахуванням взаємовигід, чіткого виконання взятих зобов'язань.

Замість асфальтування дорогі, скаржилися селяни, забивали важкою технікою розорили й ті, що були. І не лише в Грушківці. Як самосудом гасили по Холодному Яру, навкруг Мотрониного монастиря, тисячолітнього дуба, порушуючи спокій унікальних священних місць Чигиринського державного історико-культурного заповідника.

У селі і в лісі розрили золотарі кілька глиниці. Почали гатити ставок, та так і не закінчили. Про спорудження будівлю культури та газифікацію не може нині й йтися.

Почалися непристосовані до дрібниць. Зі сварок у крамничі. Продавці переконали незрівнянно тутіш за селянським гаманці золотарів, тож їм відстаєвали майже всі дефіцитні речі. Чвари біля прилавків закінчилися нічому жорстокою війною між молоддю — тутешньою і приїжджою.

Ось тоді й збиралася в Грушківці бурхлива «сходка». Вперше за два роки люди хотіли з'ясувати, що робиться в їхньому селі? Чи воно оптом «продане», чи вони ще тут господарі? Дехто «підлаштувався» біля котеджів — он де скільки нових дач у селі розвелось. Побудувалося начальство не тільки в Грушківці, а й у навколишніх селах і райцентрах. А щезли й цент, являючі, везли не з Чити чи Магадана — всі

будматеріали в основному з місцевих фондів. Для чого обдурювати самих себе?

І ще говорили на сході про те, що багаті золотарі могли б придбати житло буд-де. А от чорнобильців, чимало яких і досі не мають даху над головою, могла б припинити Грушківка. Тут, на цілощотних, чистих холодноярських водах і повітрі, дивись, і поздоровали б бідолані люди, посвітлилися б діти.

Сходка прийняла коротку й просту ухвалу: хай забайкальці доводять до пуття те, що розпочали, а потім громадська організація, яка жити дала. Адже будувати в селі дав дозвіл колгосп, який є не власником землі, а лише землекористувачем. Тому й не відведена вона досі по закону. Забудовники — громадяни сусідньої держави, проживають поза межами України. Дехто з них лише раз і був у тутешній країні, та й невідомо, впродовж чого його призначається ці феєшнєбельні особи.

Навіть коли б ця історія була винятком, перекопана, і тоді про неї слід писати. Та на жаль, в області чимало адрес, де новоявлені «золотарі» претендують на те, що ніколи їм не належало — на землю, схилю на рай.

Лідь ТИТАРЕНКО, власний кореспондент «Голосу України», Черкаська область.

М'яч над сіткою.

Фото Миколи БОЧКА.

3 ПОТОКУ ПОВІДОМЛЕНЬ

Баскетбол. В Іспанії тривають відбіркові змагання за право виступати на Олімпіаді в Барселоні. Свій завершальний матч у підгрупі О6' сдана команда програє збірній Литви — 79:116. У переможців найрезультативнішим був Сабоніс — 33 очка, у пероможених — Волков (29). Обидва колективи вийшли до вісімки найсильніших, яка й розіграє чотири путівки. Учора литовці мали грати проти баскетболістів Хорватії, ОК — проти Чехословаччини. Окрім цих збірних, боротьбу ведуть команди Словенії, Італії, Греції, Ізраїлю.

ПЕРШИЙ ВИЌЗД

Нульовою нічиєю в американському місті Піскагаей завершився матч національних збірних США і України. Для українських футболістів це був перший міжнародний матч на виїзді після того, як Федерація нашої країни стала незалежною.

На стадіоні були присутні понад 12 тисяч глядачів. Команда США, яка готується до фінальної частини чемпіонату світу-94, що пройде у неї на батьківщині, нещодавно виграла турнір за участю збірних Ірландії, Португалії та Італії. І в матчі проти українців вона володіла ініціативою. У гостей добре зіграв воротар Помазун. А забиті голи нагоди має Шербаков.

Збірна України виступала в такому складі: Помазун, Грета, Бондаренко, Никіфоров, Покидько, Ю. Мороз (Ватаманюк, 81), Цимбалар, Кошаль (Рєбров, 76), Гудименко (Драгунов, 46), Гецько, Шербаков.

Шашки

Фестиваль «Васильків-92»

Ось уже четвертий рік поспіль проводиться міжнародний фестиваль з російських шашок у Василькові. Київська обласна рада товариства «Колос» разом із васильківськими спортивними організаціями робить все можливе, щоб фестиваль проходив на найвищому спортивному і організаційному рівні. Великий внесок у проведення турніру зробила й координаційна рада профспілок працівників спорту і спортсменів Харкова, яку очолює Юрій Катрач.

Цього разу до Василькова приїхали шахісти з Росії та багатьох областей України. Змагання проводилися за швейцарською системою в сім турів для команд і особисті.

Найкращою виявилася команда колективу фізкультури «Старт» заводу імені Петровського (Київ), другим був «Колос» (Васильків), третім — шахісти з міста Іл'їнська (Харківська область). Усі призери в нагороду дістали цінні подарунки, а кияни відзначені ще й Кубком.

В особистому заліку переможцем став майстер спорту з Куп'янська Сергій Бойко; друге місце посів кандидат у майстри, киянин Юрій Тимофєєв, третє — майстер спорту з Василькова Борис Антоненко. Ці спортсмени отримали грошові премії.

Марко МАКРОВИЧ, майстер спорту, провідний інструктор Київської обласної товариства «Колос».

Футбол, чемпіонат Європи

КАЗКИ НІЛЬСЕНА

Данія — Німеччина, 2:0 (1:0). Фінальний матч чемпіонату Європи. Гетеборг, Стадіон «Улеві». 26 червня. 37800 глядачів. Суддя Бруно Галлер (Швейцарія).

Данія: Шмайхель, Пехнік (Крістіансен, 65), Нільсен, Ольсен, Сівбек, Крістоффе, Пьенсен, Вільфорт, Ларсен, Поульсен, Лауруп.

Німеччина: Ільгнер, Хельмер, Ройтер, Колер, Бухвальд, Бреме, Хесслер, Заммер (Доль, 46), Еффенберг (Том, 80), Рідле, Клісманн.

Голи: Йенсен (19), Вільфорт (79).

Попереджені Пехнік, Еффенберг, Хесслер, Ройтер, Доль, Клісманн.

Навіть добрий і мудрий казкар, відомий усьому світу датчанин Ганс Крістіан Андерсен не придумав би такого сюжету чемпіонату Європи, як оце його нащадок 47-річний тренер Ріхард Меллер Нільсен. Виступи його команди розцінюють, як захоплюючі казки.

Датчан називають везунчиками, бо до Швеції, мовля, вони приїхали, як казку, на чужому горі. Завдяки політичним іграм. Але уяви, щоб сталося так, як планувалося, і до Скандинавії приїхала б збірна Югославії. То чи стали б ми тоді свідками такої блискучої сенсації? Бояхся, що ні. Згодом, могли б у фіналі зустрітися футболісти Німеччини і Нідерландів, або югосів із них замінили б французів чи англійців. Але, пробачте, одна і та ж справа набридає.

Давайте розглянемо і суто спортивний бік справи. Тут важко визначити: хто є більшій везучий. Не переконаний, що Фортуну патронує саме датчанам. Згадаймо хоча б поєдинок Німеччина — СНД, коли удар «хлопчика-мізинчика» Томаса Хесслера на останній хвилині врятував німців від катастрофи. Поталанило

їм, погодьтеся, і — в матчі з шотландцями, які несподівано атакували, створили чимало моментів біля воріт Бодо Ільгнера, але м'ячі опинилися у протилежних воротах. Нарешті, перемога тих же шотландців над СНД відкрила шлях до півфіналу збірній. Німеччині.

Слід не забувати й те, що датчани не провели спеціальної підготовки до змагань у Швеції. Не встигли, бо «плацкарту» отримали напередодні старту. Відмовився чомусь виступати за них блискучий форвард, знайомий нам по виступах у «Барселоні» Мікаель Лауруп. Але у всіх на очах спалахнули «зірки»: його молодший брат Брайан, блискучий воротар з «Манчестер Юнайтед» Петер Шмайхель (пригадайте, як він загінтизував самого Марка ван Бастена, парировав пенальті і поховав юрай. Згадайте і Ті (большинки), технічний, настірний Флемінг Поульсен, чудовий хавбек Йон Йенсен, який вколотив м'яч у ворота німців.

Маленька країна, яка не має власного професійного футболу, стала найсильнішою в Європі. Чи не приклад для наслідування збірній України і нашим командам?

Ми сьогодні плачемо, що триває великий відлив гравців за кордон. Справді, це не завжди приємно. А що ж, скажіть, говорять датчанам, які більшість їхніх найкращих гравців виступають у зарубіжних клубах. Але вони справжні патріоти. І коли їм доводять виступати під червоним прапором з білим хрестом, то викидаються повністю, не шкодуючи здоров'я. Пригадаємо хоча б блискучого захисника Хенрика Андерсена, який так віддавався грі, що зазнав важкої травми, переніс операцію коліна.

Мужня королівська гвардія.

Перехідна ліга

ЗАЧЕКАЄМО ДО СУБОТИ

а) — 4:0, «Гріник» — «Меллоратор» — 2:3, «Титан» — «Дружба» — 1:1. Отже, за тур до закінчення першості в групі А лідують одразу чотири команди: «Газовик», «Явір», «Зірка» та «Дністер», які мають по 19 очок. У групі В — 23 очка, у «Титана» — 19 очок, по 18 — у «Дружби», «Меллоратора» і «Прометей».

Володарів восьмих путівок до першої ліги українського футболу можна буде прив'язати наступної суботи, 4 липня. Варто нагадати пари команд, які зустрінуться між собою в останньому турі:

«Газовик» — «Явір», «Дністер» — «Зірка», «Андезит» — «Олімпік», «Лисона» — «Електрон», «Море» — «Антрацит», «Океан» — «Прометей», «Мотор» — «Важановець», «Дружба» — «Гріник».

Мабуть, не варто говорити про значення цих матчів для більшості команд. Вони мають пройти в цікавій боротьбі. І можна лише позадригати тім, хто спостерігає за подіями на футбольних полях у Комарно, Заліщиках, Хусті, Каховці, Керчі, Феодосії, Осипенко... Що ж, зачекаємо до суботи.

Сергій ЯРОСЛАВОВ.

Реклама

УВАГА! УВАГА! УВАГА!

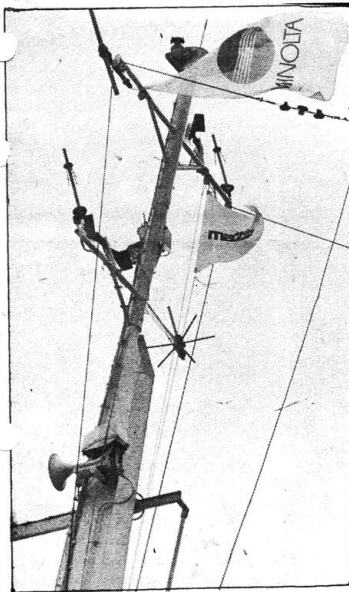
ТІЛЬКИ 10 ДНІВ
ГРАНДІОЗНИЙ ОПТОВИЙ РОЗПРОДАЖ СВЕТРІВ Б/В ЗІ
США НА ВАГУ, В ТЮКАХ ЗІ СКЛАДІВ ФІРМИ «ВІЗІР»

ЗВИЧАЙНА ЦІНА — 500 КРБ. ЗА 1 КГ. СЬОГОДНІ НАЙНИЖЧА В КРАЇНІ ЦІНА — САМЕ У НАС: 250 КРБ. ЗА 1 КГ (ВІ КГ — 3-4 СВЕТРИ). МІНІМАЛЬНА ПАРТІЯ ПРОДАЖУ — 1 ТЮК ВАГОЮ ВІД 300 ДО 350 КГ. ЗВЕРТАТИСЯ У ЛЬВОВІ ПО ТЕЛ. (0322) 76-97-76

АГЕНТСТВО «ІРА»

МІНОЛТА ПІДІЙМАЄ ЯКОРЯ

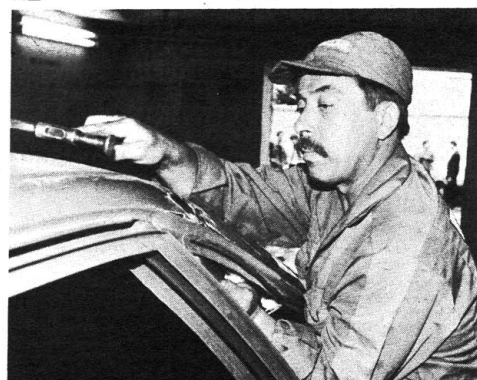

Ця презентація не стала буденщиною і пустованомом, як більшість, що мало не щодня відбуваються в Києві. МІНОЛТА ТРЕЙДІНГ УКРАЇНА (МТУ) відзначила свої христини з шиком. Та не в кількості випитого спиртного вирішувався цей шик, не в ескорті «Мазда», що мчали вулицями столиці, викликаючи подив перехожих, не в урочному прапорі японських фірм судні «Леся Українка», де відбувся заключний акорд дійства.

МІНОЛТА, перш ніж вийти до преси та гостей, зробила все, щоб упевнено заявити перед фото- та кінокамерами: ми прийшли в Україну не нежитися, а працювати разом з вами, допомогати вам вийти на рівень перших серед перших. І хоча ми про це боїмося навіть іррияті, МІНОЛТА це вже робить. Вона — перша серед японських фірм за інвестиціями в економіку України, перша з усіх інофірм за кількістю проданої продукції (а це копіювальна техніка, фотоапарати, автомобілі «Мазда», тощо). МТУ єдина з інофірм відкрила в Україні 6 сервісних пунктів своєї продукції, а як генеральний імпортер «Мазди» — і техстанцію по обслуговуванню автомобілів в Києві (зазначу, що ремонтуються все за 24 години). Важливо, що зроблені МТУ кошти йдуть не на банківські рахунки, а в діло (у перспективі вже в цьому році відкриють кількох сервісних точок для копіювальної техніки та фотоапаратів і двох станцій обслуговування «Мазди»).

В цей день вони святкували. Запросили до себе друзів. Були відвертими. Засновник МТУ, генеральний директор МІНОЛТИ Австрії пан Зідер Роналд (на фото — біля старої назви теплохода) пообіцяв подальшу підтримку і розширення співробітництва, а пан Гергей Пал (генеральний директор МТУ) завіряв, що з введенням в Україну національних грошей МІНОЛТА продаватиме свою продукцію за гривні, що стане важливою опорою конвертованості.

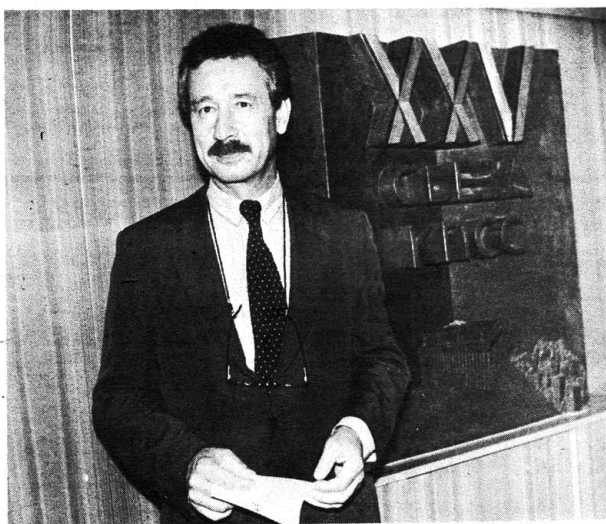
Фотожурністи дістали можливість попрацювати на апаратурі фірми (усі фото зроблені найкращим апаратом світу 1991 року МІНОЛТА 7xі) і в них з'явилася ще одна мрія — придбати її, а журналісти зустрілися з людьми, котрих місяцями «вилювали» в коридорах міністерств та Верховній Раді.

Футбольна команда «Дніпро», спонсором якої є МТУ, подарувала фірмі м'яча з автографами.

Усі були задоволені, стали друзями, зрозуміли, що лише у співпраці з такими фірмами, як МІНОЛТА, Україна зможе здобути своє квітуче (нехай і капіталістичне) майбутнє, в яке ми інколи зазираємо з допомогою телебачення.

Андрій БОЄЧКО.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

НЕ ДАЙ БОЖЕ СУТИЧКАМ РОЗГОРІТИСЯ!

Протистояння

У Чилі відбулися вибори до місцевих органів влади, на яких перемогою правила коаліція лівоцентристських партій. Об'єднання політичних партій за демократію. Такі вибори було проведено вперше після більш як двадцятирічної перерви. Спостерігачі підкреслюють, що, незважаючи на перемогу лівоцентристських сил, в країні зростає популярність правих партій — Національного оновлення та Незалежного демократичного союзу.

Учора в штаб-квартирі ООН відбулися консультації Ради безпеки з метою видалення доповіді генерального секретаря ООН Галі «Порядок денний для миру». В документі сформульовано концепцію так званої превентивної дипломатії, яка передбачає створення системи раннього оповіщення про конфлікти, вжиття ідеї створення демілітаризованих зон, що до виникнення воєнних напруг, оновлено концепцію миротворчої поліції ООН.

Китай продовжує посылати студентів Пекінського університету на річну військову підготовку. Відправка студентів в армію почалася відразу після трагічних подій на пекінській вулиці Тяньаньмень у 1989 році. За словами офіційного представника уряду, ця кампанія ставить за мету «виховати політично грамотних спеціалістів для соціалістичного будівництва». Однак, на думку спостерігачів, військова підготовка студентів є ні чим іншим, як ідеологічним «примиванням мізків».

У Лісабоні завершилися зустрічі глави держав урядів країн Європейського співтовариства. Учасники наради так і не змогли визначити бюджету ЄС на 1993—1997 роки. Остаточне рішення фінансових питань перенесено на грудень цього року. Представники країн — членів ЄС прийняли рішення, що питання про вступ до Європейського співтовариства нових членів розглядатимуть лише після ратифікації маастрихтських угод всіма державами співтовариства і остаточного узгодження питань фінансування ЄС.

У Будапешті відкрилася літня сесія парламентської асамблеї Ради Європи, на порядку денному якої — прийняття до складу Ради Європи нових членів, аналіз стану атомних електростанцій у Східній Європі, обговорення міграційних процесів у регіоні. Парламентарі також обговорюватимуть ситуацію в Югославії і, можливо, в Чехо-Словаччині.

Генеральний секретар Організації африканської єдності (ОАЕ) Салім запропонував створити Ряду африканської безпеки, яка мирно врегулюватиме регіональні конфлікти. За повідомленнями засобів масової інформації, не всі країни африканського континенту погодяться з такою пропозицією.

Перша національна конференція Демократичного фронту національного порятунку (ДФНП) розпочалася в Бухаресті. Ця політична партія була створена з результатів розколу Фронту національного порятунку Румунії. Делегати мають схвалити статут і програму ДФНП і анулювати кандидатуру на пост президента Румунії.

Зростають міснці та міжміснці зіткнення в Курган-Тюбинській області Таджикистану. Переважно між переселенцями з передгір'я Паміру (так звані гарські таджиків) й вихідцями з сусіднього Куйбаба.

Під час нещодавніх подій в Душанбе воювали переважно по різні боки барикад. Повернувшись місяць тому додому, продовжують свою суперечку, втягуючи до неї тисячі земляків. Повну картину того, що відбувається, важко уявити. В області дозволу перерогодаючи заставили, які з'явилися люди не біля кожного кишлака. Переговори ускладнено. Телефонний зв'язок працює з перебоями. А тому судити про ситуацію можна лише за окремими штрихами.

Щоб підняти бойовий дух своїх соратників, куйбабці викрали досить відомого й шанованого джунгити області мечеті. Гармі в відповідь виставили пікети біля приміщення управління антірпінських справ.

На стадіоні в центрі Вахшського району, де мізна позиція куйбабців, пройшов марш озброєних загонів — свого роду

демонстрація сил. Не відмовилися показати свої мускули й інша сторона. Представник Кумсангирського району, де мають вплив гармі, заявив у них є чим себе захистити («є кушетки, гранати і навіс установка «Град»).

Спробу досіти перемир'я було зривано. Коли на переговорах уже, здавалося, було вирішено припинити протистояння і коли шановні аксакалі тієї та іншої сторони вже потискали руки на знак згоди, до залу ввірвався гінець й заявив гармі, що обстріляні. Цього було достатньо, щоб зруйнувати шість уся слабку систему переговорів.

Обласні власті зараз практично деморалізовані. 16 червня голова обласного комітету Обдулу Ахмедов подав у відставку, а сесія, що мала цього дня визначити його наступника, так і не відбула.

ся — прийшла мені як холодна дугуна.

Особливої напруги протистояння досягнуло у другій половині червня. У відповідь на спробу куйбабців встановити контроль над однією з магістралей області гармі відповіли збройним нападом, використовуючи БТРів. 4 чоловіка було вбито, 9 поранено. На ситанку все почалося знову, лише це запекліше.

Нестала ситуація: якесь людей. Тривого викликає навіть тиша. Однак є й такі, особливо серед підлітків, що готові воювати. Отримавши автомат, вони узяли себе борцями за справедливість, всодині їм бачиться ворог.

Зовсім недавно біля селища Кизил-кала була обстріляна автомашини. Вбито по фера та його родичку — дівчину з Узбекистану, яка їхала до свого нареченого — через день у них мало відбулися весілля.

Якщо найближчим часом не буде вжито заходів для

припинення сутичок, область може опинитися на межі ще більшого кровопролиття. Тут неординарний етнічний склад — упереміш живуть представники десяти національностей. Не дай Боже сутичкам розгорітися!

Юрій КУШКО.

Душанбе.

КОЛИ ВЕРТАЄСЯ НОМЕР Митя відділяла Мугран-Тюбинську область Таджикистану від того, щоб локальний конфлікт переріс у повномасштабну громадянську війну. Минулої суботи на території кілаох кишлаків Вахшського району зіткнулися загони протистоящих угруповань. Перестрілка тривала кілька годин. Вогонь конфлікту міг перекинутися на інші райони. На щастя, його вчасно зупинили погасити сили місцевої міліції та загін душанбінського ЗМОВу. Про тривогу було піднято військову частину. Результат кривавих сутичок — понад 30 вбито, понад сотню поранено, хоча точні цифри поки що невідомі. Принаймні повідомлення телекомпанії «Останній» про те, що число жертв перевищило сотню чоловік і півтори тисячі поранених, не відповідає дійсності.

Фотофакт

КУРІОЗИ ЗЕМЛІ ОБІТОВАНОЇ

Коментар в номер

Коли вранці співробітники відділу блоку «Лікуда» у Єрусалимі прийшли до офісу, їх буквально приголомшила й чимало стурбовувала картина, яку вони побачили. У вестибюлі відділу розгорталися такі осли. Стіни приміщення були обішані плакатами типу «Ізраїльська поліція, звільни нас від «Лікуду», інакше ми загинемо з голоду». «Осли також зрозуміли, що треба вийти з «Лікуду»... Такі курйозні випадки стався за два тижні до парламентських виборів в Ізраїлі. Ще тоді секретар відділення «Лікуду» Коган заявив: «Ми не чекали такого підлого чинку і знаємо, які ці сутички», натякаючи на партію лейбористів «Авода». Використовували вони подібні непарламентські методи передавборної боротьби чи ні — довести, звичайно, не можна. Проте, як то кажуть, переможців не судять. Більше того, ім із союзниками «Мерца» (Демократичний Ізраїль) пропонують більше порозуміти місця у кабінеті, чейо парламенті. Не можна не погодитися з тим, що гнучкіша за «Лікуда», «Авода» може значно вплинути на хід мирного процесу на близькому Сході. Крім того, майбутній лівий уряд обіцяє боротися проти безробіття, піклуватися про нових іммігрантів, вирішувати інші соціальні проблеми. Це ж саме обіцяє і Шамір під час 15-річного перебування прем'єром у правому уряді. Хто ж тримає слово? За Шаміра колишні наші співвітчизники скажешся на нєстачу житла, роботи, грошей. Тепер вони го-

лосували за ліву «Аводу», сподіваючись на краще життя. Чи прийде воно без розумного врегулювання близькосхідного конфлікту, без надання 10-міліардних американських кредитів? Щодо останніх, то здається, рішення буде позитивним після узгодження результатів виборів американськими євреями. Проте арабський світ по-різному відрегулює на перемог лейбориста Рабіна. Єврей, єдина країна, з якою Ізраїль має дипломатичні відносини, плекає надію на прогрес арабо-ізраїльських переговорів. Подібну думку висловили Каїр, Йорданія, Ліван та Палестина. Особливо, як завжди, позиція Сирії, де вважають, що Ізраїль, все робить на шкоду арабам. Іран взагалі дав волю емоціям. Тут же сподіваються знищити Ізраїль за допомогою шйїтських терористів. Місцеве радіо назвало підсумки виборів «новими підстапами сіоністських луджерів». Це значення Ірану стосується всього, що відбувається в Ізраїлі.

Проте в мусульманському світі порозуміти місця. Тобто визнання арабами права Ізраїлю на існування і мир з ним. Ізраїль, зі свого боку, повинен повернути окуповані території, на яких Шамір будував поселення для іммігрантів. Отже, попередку довгий шлях взаємних контактів, компромісів і поступок, з одного боку, з другого, довгий черги за безпечною праці. Тобто визнання арабами права Ізраїлю на існування і мир з ним. Ізраїль, зі свого боку, повинен повернути окуповані території, на яких Шамір будував поселення для іммігрантів. Отже, попередку довгий шлях взаємних контактів, компромісів і поступок, з одного боку, з другого, довгий черги за безпечною праці.

Іван СИЛІН.

Бізнес-контакт

SLOVEX ASSOCIATION

ІНВЕСТИРИ НЕ ЧЕКАЮТЬ СКЛАВШИ РУКИ

Нещодавно в нашій газеті було опубліковано інформацію про чехо-словацьку фірму «Словекс», яка за підтримки української фірми «Будек» організувала першу місію чехо-словацького бізнесменів до Києва. 23 до 28 червня, «Словекс» привіз до столиці України другу групу підлітків, що цього разу їдуть на стажування.

Розмовляючи про це ми поспілкувалися з директором української фірми «Словекс» Отто Буяні.

— Розкажіть, боляр коротко, про вашу другу місію до Києва.

— Спочатку кілька слів про першу. Вона була величезна у

підприємств. Як українські, так і чехо-словацькі бізнесмени були дуже задоволені. І сьогодні багато з них бачилися вдурте. Нині до Києва приїхали чотирьох фірм, бізнесмени з Італії, Німеччини, Австрії. Разом ми привезли майже 150 осіб. Сьогоднішня місія, втім, менш, приносить Україні ще більше користі, ніж попередня. Ми здійснюємо інтенсивний пошук партнерів на всій землі. Як бачите, український ринок неосвоенний і що не день приваблює дедалі більше зарубіжних бізнесменів.

— Чи поширюється у цьому зв'язку географія вашої діяльності?

— Безперечно. Нещодавно ми

одержали запрошення відвідати Київ, Хорватія. Словенія. Ми готові їхати до будь-якої держави, де конкретніші пропозиції, але за умови політичної стабільності в регіоні, щоб там не було війни або загрозі її розв'язання. Мережею ми поки що не можемо їхати до Югославії. Щодо України, я впевнений, усі питання вирішуватимуться тут мирним шляхом і нас нічого не лякає. Хіба що закон, які б за безпечної правової бази нашої діяльності в Україні. Іх немає, і це тіньова економіка. Треба, щоб наш уряд не говорив, а прийняв конкретні рішення. Ми потребуємо захисту, але й не сидимо склавши руки, як бачите. Хай

немає добрих законів, та є хоча б закони.

— Ваші плани на майбутнє?

— Плануюмо зробити між Києвом і Вратіславом мережу електронної пошти. Цебто банківських мереж. У такій мережі інформація про будь-яку фірму, що бажає працювати в Україні або за її межами. У такій мережі наша робота стає ефективнішою. Хочемо, зокрема, організувати італійсько-чехо-словацько-українське СП з реконструкції та спорудження житлових офісів для дипломатичного корпусу в Україні.

— Дякуємо за розповідь. Хай вам щастить. До нових зустрічей.

Інтерв'ю провів Артем ПРОХОРЕНКО.

Попри всі протрадянські проблеми, серед яких дефіцити, дорожнеча й беззаконня, республіки Середньої Азії й нині випереджають колишніх союзних сусідів за рівнем народжуваності. Хоча сподіється багатодітним сім'ям на суттєву підтримку з боку молодих Середньозахідських держав поки що не вдається. Надія лише на власні сили, кмітливу голову і вправні руки. Тому не приймаються за відмову слова, мовляв, я ще занадто малий і безсилый.

На зміну: і наймолодші в сім'ї мають свою ділянку роботи, свої щоденні обов'язки. Ці хлопчачі повертаються не з купань чи рибалки. Щоранку їм треба заготувати корм для домашньої худоби.

Фото Нуріадіна ХАЙРИДІНОВА.

«ЗАГОРНІТЬ МЕНІ ПАЛЬМУ»

На основі численних публікацій у пресі може скластися враження, бачити такі речі, як «спедрозподільники» і «мисливські будиночки», можливі тільки у нас. Розв'язати цю оману вирішила газета «Філадельфія Інквйрер», яка опублікувала статтю про привілей членів конгресу США.

Як видно з публікації, і в Сполучених Штатах «слугам народу» не чужі земні радощі, що їх вони мають платно або за символічну (за американськими стандартами) плату. Зокрема, в статті вказується, що пільги, якими користуються сенатори, обходяться американським платникам податків більше як у 100 тисяч доларів, а пільги члена палати представників — прийняй у 86 тисяч доларів.

Звичайно, пільги бувають різні. Наприклад, у країні матеріального достатку навряд чи існує необхідність мати магазин, де конгресмени могли б за зниженими цінами придбати копчену ковбасу і шинку під виглядом «дітхарчування». Втім, свідчить газета, в сенаті і палаті представників є спеціальні

ліній ідальні, де обіди для законодавців субсидуються з державної скарбниці.

Оплачуються державою витрати сенаторів і конгресменів на утримання команд співробітників. Дотації не передбачають і оплати ділових поїздок. В американській столиці, де урядові установи розташовані на компактній території, користуватися лімузином не завжди вигідно. Щоб дістатися до власного офісу до конгресу, багато законодавців демократично віддають перевагу метро. Від решти мешканців Вашингтона вони відрізняються одним: за поїздки в «підземці» їм не треба платити, оскільки конгрес має власний метрополітен. Одна вітка з'єднує будинки, де розташовані офіси сенаторів, а інша лінія забезпечує швидкий доступ до установ палати представників.

Американським аналогом «кремлівських лікарів» у США служать два лікуваль-

А як у них!

них заклади, якими, згідно з традицією, віддають військово: знаменитий Медичний центр ВМС у Бетесді і Арміський медичний центр імені Волтера Ріда. Правда, порівняння з «кремлівкою» у даному разі вірне лише частково. Наприклад, у госпіталі в Бетесді не тільки профілактику регулярні медичні обстеження президент США, але й, скажімо, може пройти курс лікування від алкоголізму звичайний матрос. І все ж, окрім безплатного лікування у першокласних госпіталах, ті ж члени конгресу не платять за власної кишені за послуги приватних лікарів і медсестер (у кожній установі конгресу є чудово обладнаний медпункт), служби швидкої допомоги (для входу до Капітолію пошитою чергує ремобіль з обрізаною військовими ліка-

рів), лікарські рецепти.

Роль «спедсанаторіїв» у США виконують чотири будинки відпочинку для членів конгресу, співробітників Білого дому і бюрократів федерального уряду. Всі ці пансіонати, які належать відомству Управління національних парків, розташовані у райських куточках штатів Пенсільванія, Вайомінг і Вірджинія, а також на Віргінських островах у Карібському морі. Виявляючи неабияку обізнаність, «Філадельфія Інквйрер» пропонує увазі читачів «скромний будиночок» з трьома спальнями, споруджений у відлюдному місці поблизу пляжу з піщаними дюнами. Тижневі канікули коштують тут 420 доларів для сім'ї з чотирьох осіб, якщо її очолює законодавець, який засідає на Капітоліському пагорбі. Коли б за таких умов побажав би пожити простий смертний, то йому цей тиждень обійшовся б у 900 доларів. А

ті законодавці, які не мислять свого життя без спорту, можуть за пільговими розцінками орендувати тенісні корти або скористатися спортазлами (в конгресі їх три). Крім того, законодавці можуть у будь-який час користуватися майданчиком для гольфу закритого клубу «Юнгрешнл клуб».

Окрім усіх названих вище благ, більш-менш знайомих нашій номенклатурі, члени конгресу США мають привілей з'їзду за межі країни спеціальною. Сюди входить: вільне паркування автомобілів на вулицях Вашингтона і в столичному аеропорту, право на безплатні послуги поштової служби, право тимчасового користування деякими експонатами з Національної галереї з метою прикрасити свій офіс або ж декоративними рослинами з Національного ботанічного саду.

Юрій КИРИЛЬЧЕНКО.

Власкоти повідомляють

Алма-Ата

ЧЕХО-СЛОВАЦЬКІ ЛІТАКИ У НЕБІ КАЗАХСТАНУ

У аеропорту Алма-Ати нещодавно відбувся показ літаків Л 410 УВП-Е виробництва чехо-словацької фірми ЛЕТ.

Казakhstan запропонували придбати авіалайнер нової модифікації, який, згідно з рекламним проспектом, може перевозити пасажирів, пошту, вантажі. Літак може сісти та злітати з бетонних та ґрунтових злітно-посадочних смуг. Плюс до всього — на борту лайнера встановлено американську навігаційну апаратуру. Це машина бізнес-класу. Президент ЧСРР Гавел має у своєму розпорядженні два такі літаки.

На «оглядинах» літаків фірми ЛЕТ були присутні і військові. Начальник ППО Міністерства оборони Казахстану полковник І. Попов сказав: «Поки що придляємося. Такі машини потрібні і Міністерству оборони республіки».

Представник фірми ЛЕТ Я. Тура сказав, що було б непогано, щоб туди з уряду подивилися наші літаки. І ще одна деталь, яку повідомля гості, — чехо-словацька сторона не виключає можливості продавати свої машини за карбованці.

Після обстеження літаків на землі відбулися демонстраційні польоти. Льотчики-випробувачі чехо-словацької фірми показали товар у ділі. Угоду уклали. Як повідомив начальник рекламної служби Казахстанського управління цивільної авіації Г. Бабичев, республіка придбає кілька літаків, а також запасні частини та агрегати чехо-словацької фірми ЛЕТ. Скільки це коштуватиме, звичайно, — комерційна таємниця.

Тетяна КОСТИНА.

Кишинів

НЕМАЄ МИРУ, ГАЗУ, ХЛІБА

Гостра нестача хліба та інших хлібопродуктів відчувається у Кишиневі. Не вистачає газу для його випалювання в необхідній кількості. Власні в Тирасполі перекопи газопровід, через який паливо надходило до молдавської столиці. Пояснено це було тим, що в ході боїв у Придністров'ї поставала небезпека аварій на лінії газопроводу.

У Департаменті республіки за газифікації повідомили, що найвигідніше така ситуація триватиме кілька місяців. Тому не виключено, що доведеться тягти другу гілку газопроводу. А ось звідки і скільки це коштуватиме для Молдови, яка не має факівців, матеріалів і грошей, залишається питанням.

Олександр ТОНЯ.

Ташкент

БЕЗ ЛІЦЕНЗІЇ НЕ СУНЬСЯ

За сім місяців свого існування головна інспекція по контролю за вивезенням та ввозом матеріальних цінностей МВС Узбекистану конфіскувала товари повсякденного попиту та продуктів харчування на 500 мільйонів карбованців. Усе це намагалися вивезти за межі республіки без ліцензії.

— Раніше була мода на фото- та відеопаратуру, — каже начальник головної інспекції, заступник міністра внутрішніх справ республіки У. Абдуганієв. — Та останнім часом почастилися спроби вивезення сировинних ресурсів, насамперед бавовни.

Зульфія РАСУЛІ.

Передозий досвід

ЖЕТОН ЯК ПАЛОЧКА-ВИРУЧАЛОЧКА

З недавнього часу в Москві подорожчав проїзд у метрополітені.

Тепер, щоб скористатися цим видом транспорту, потрібно залатати одного карбованця. Міські власті виявилися далекоглядними, коли запасилися металевими жетонами, які замінюють розмінну монету. Якщо раніше

від подорожчання до подорожчання доводилося переробляти монетоприймальники турнікету, то зараз вартість проїзду можна «платити» хоч ходячи. Оді, і універсальна ця річ — жетон!

Володимир БАБЕНКО.
Москва.

Погляд

А ДІТИ ЛЮБЛЯТЬ «ОСКАРА»

Тяжке, скучне, безбарвне — ось основні характеристики більшості того, що нині зводиться у столиці Чехо-Словаччини. За прикладом ходити недалеко. Так, у місті-супутнику Праги нещодавно зведено статую: величезну триметрову споруду із цегли, щось середнє між жабою і котом.

Автор цього «витвору» скульптор Ярослав Рона назвав його «ОСКАР». І хоч ця дивовижна споруда не викликає захоплення у мешканців, діти її дуже полюбляють...

Фото ЧКТ — ІТАР — ТАРС.

Добрі новини — Що не зліт, то дешевше

Підвищення ціни зараз, мабуть, нікого знаєначка не зашкодить. А ось їх зниженням у наш час і справді здивувати можна. Як сюрприз було сприйнято населенням Туркменістану повідомлення про зменшення ціни і тарифів на авіаперевезення.

У розпал літа вони подешевшали на 35—40 відсотків. Тепер, наприклад, з Ашгабату в Кісві можна долетіти за 1935 карбованців, до Москви — за 1680, Санкт-Петербурга — 2255. Ось що сказав вашому кореспонденту голова авіакомпанії «Туркменістан» І. Бердєєв.

— Підвищення ціни і тарифів на авіаперевезення було зроблено у зв'язку з різким зростанням витрат на повітряне сполучення. При цьому не було враховано соціально-економічне становище населення Туркменістану. Ад-

же-рівень зарплати в республіці — найнижчий серед держав СНД.

Для відшкодування витрат наша авіакомпанія обрахувала інший шлях: розвиток міжнародних авіаліній. З червня введено регулярні рейси Ашгабат — Тегеран — Анкара. При цьому збільшено кількість партерних рейсів до Саудівської Аравії, Туреччини та Індії.

Огульмі
АМАННІЗОВА.

Ашгабат.

Коротко

● Перший форум підприємців Казахстану відбувся в Алма-Аті. Бізнесмени з тривогою говорили про те, що внаслідок прихованого, а інколи і явного опору місцевих властей, відсутності підтримки з боку республіканського керівництва згоріть приватне виробництво, має місце відплив капіталу і кадрів за межі Казахстану.

● Договір про добросусідство і співробітництво між Польщею і Білоруссю підписали у Варшаві польський Президент Велхос та Голова білоруської Республіки Раді Шухевич.

● 700 мільйонів карбованців зібрано в Естонії протягом перших днів переходу на національну валюту — крону. Як повідомив віце-президент естонського банку Крафт, усі вилучені під час реформи карбованці будуть передані Росії, а торгівля між двома державами здійснюватиметься на кліринговій основі.

● Президент Азербайджану Ельчибей зустрівся з представниками російської й курдської громад республіки. Під час зустрічі обговорювалися проблеми подання допомоги біженцям з Вірменії — 14 тисяч громадян росіян і 20 тисячам курдів.

● Будівництво містечка для закордонних дипломатів і бізнесменів розпочато в околицях Риги. Один триповерховий котеж з сауною, басейном і гаражем коштуватиме за західними мірками зовсім недорого — всього 300 тисяч доларів.

● Припинив свою діяльність «парламентський і політичний структуралітоский міністр охорони краю Бутківчус. За його словами, таке рішення було прийнято для того, щоб забезпечити стабільність системи охорони краю і не допустити втягнення оборонних структур Литви у внутрішньополітичну боротьбу.

● Друга хвиля еміграції здійснювалася в Таджикистані. Наявні відомості тривалими подіями з республіки вже вийшло понад 20 тисяч російськомовного населення. Внесли цілого цю нажито в Душанбе влітку в п'ять разів. Нині тримісячна квартира тут коштує менше 50 тисяч карбованців. А от ціна одного залізничного контейнера сягнула 25—30 тисяч карбованців.

Голова Державного комітету по земельних ресурсах Борис

«МОЖНА РОЗУЧИТИСЯ

— Ваш погляд на земельну реформу в Україні?

— Земельна реформа в Україні йде не тими темпами, як нам хотілося б. Не зважаючи на те, що торік багато зроблено на цьому терені. Але реформування земельних відносин йде з певними труднощами. Це зумовлено відсутністю багатьох законодавчих і нормативних актів, затримкою у

формуванні державних органів управління процесами реформи в центрі та на місцях, незадовільним матеріально-технічним і фінансовим забезпеченням. Реформа стримується через брак досвіду проведення таких масштабних робіт, а також відсутність кваліфікованих фахівців. Особливо в Радах народних депутатів базового рівня.

— Чи не тому пробуксовують економічні закони?

— На мій погляд, вони не працюють тому, що деякі з них розроблені з випередженням, не узгоджені з іншими законами, не мають чіткого механізму втілення. Це стосується не лише економічних законів. Окрім того, існує значний опір старих організаційних структур розвитою ринкових відносин. А головне — відсутність висококваліфікованих фахівців, комп

лексного і ності в ре...
— Мож...
ти інвест...
повідни...
ні?

— Зале...
Поради за...
не завжди...
тися з на...
на мене, т...
ти досвід...
апроб...

Співголова Народного руху України В'ячеслав ЧОРНОВІЛ:

«ГАЛЬМУВАННЯ РЕФОРМ ПРИЗВЕДЕ ДО ВТРАТИ ДЕРЖАВНОСТІ»

— То, мабуть, одна з найтрагічніших сторінок в історії українського народу: відсутність єдності. Чи може, нарешті, ідея української державності стати консолідуючим фактором нашого суспільства?

— Що таке «консолідація»? Спільна робота, спільна програма. Консолідуватися навколо декларації неможливо. А спільної програми чи, точніше, стратегії державотворення ми не маємо. Є лише певні рефлексивні дії, реакція на подразнення. Ага, приймає Росія якісь акти — і ми відповідно намагасмося щось робити, натисне Захід, скажімо, з приводу ядерної зброї — і ми реагуємо.

Сконсолідуватися можна не навколо декларації, а навколо процесу. А саме процесу, на жаль, і немає. Бо немає чітко продуманої, чіткої визначення єдиної програми державотворення.

Чи можете ви спрогнозувати склад майбутнього парламенту і його відносини з виконавчою владою?

— Можу. Якщо вибори відбудуться ще цього року, то матимемо парламент значно демократичніший за нинішній. Якщо це станеться через рік чи пізніше, а уряд не подасть у відставку, ми не побачимо динаміки в розвитку суспільства. Тоді й керуватиме усім соціалістична партія Мороза. Тож до якогось часу, бо прогорить із своїми архаїчними концепціями ще швидше.

Україна сьогодні не йде нікуди і, як та амеба, тільки реагує на подразники. І це наша найбільша біда.

А що треба зробити? Генерувати соціально-економічні процеси. А вже вони визначають і структуру, і закони, і нові кадри покличуть. І коли говорять, що у нас немає ділових, підприємливих людей, то це зовсім не так. Їх просто душать, не дають їм, як то кажуть, розвернутися, тому як же запровадила програма Олександра Смельянова? Хто гальмує? Ви могли б сформулювати умовний «типовий кабінет»?

— Ніхто не гальмує, бо програми Смельянова не було заявлено, а тільки декларацію намірів. Я загальною згодий з тими намірами, але не бачу, як ув'язати їх з на-

шими реаліями, з економікою інших держав. Як на мене, то неминучий симбіоз розробок Смельянова і його критиків у плані деталізації наших економічних намірів.

А гальмує всі зміни в Україні той апарат, якому вони не вигідні. Крім того, в нашому верхньому ешелоні нема й людей, здатних здійснювати зміни. Наша номенклатура вже має прийнятні умови існування, і доки не буде поставлена в умови боротьби за виживання, нічого в нас не вийде. Тільки пряма залежність зарплати апарату від результатів праці зможе змусити його продуктивно працювати.

«Тіповий кабінет» я не формував би «назавжди» навіть умовно. Все має залежати від динаміки розвитку. В Європі такий підхід: для одних завдань — один кабінет, для інших — другий. І нічого страшного в цьому нема. А чиновники в міністерствах як працювали, так і працюватимуть незалежно від уряду. Приклад — Італія: уряди змінювалися, а країна розвивалася й міцніла.

Є в Україні й такі недоліки: видатних політичних постатей багато, але вони існують поодинокі. А треба, щоб були при них команди, сформовані під мету, стратегію і тактику.

Сьогодні очевидно, що заблоковано більшість економічних законів. Що зробити, щоб вони запрацювали: відставити уряд і парламент, чи, може, судити саботажників?

— Заблоковані тому, що не хочуть їх втілювати в життя. Ото і всі причини. Крім того, наше законодавство не прив'язане до реальної ситуації. Ми або дублюємо російські закони, або переносимо це чийсь, але не пробуюмо, не вивчаємо «знизу», на практиці. Ми тільки без кінця вносимо поправки до законів. Спершу приймаємо закон, а потім дивимось, як він працює економіку. Якщо зовсім, то змінюємо. Це повністю, якщо тільки частково — змінюємо окремі статті. Це дуже накладно — йти шляхом проб і помилок.

Тож треба припинити хаотичну законотвірність, що вбиває економіку. А коли приймаємо закони, то робити це треба пакетом, який охоп-

лював би всі сторони проблеми. Треба припинити й оперативне щоденне регулювання економіки парламентом. Це прерогатива виконавчої влади і Президента, а не наша справа. У Південній Кореї, де сталося «економічне чудо», за п'ятдесят років прийнято десь 30 законів, і вони працюють без втручання парламенту. А що в нас?

Треба припинити також бавитися нібито в соціальний захист. Я радийся з фахівцями: життєвий рівень народу впаде на 30—40 відсотків, коли ми почнемо здійснювати всі прийняті соціальні програми. Буде збільшено грошову масу, новар з'явиться дефіцит товарів і доведеться знову «лібералізувати» ціни.

— А що ж треба зробити, щоб наш уряд, наше чиновництво запрацювало?

— Є теорія управління, в якій є три способи модернізації номенклатури. Перший — спосіб Сталіна: періодичне кровопускання, праця з-під палиці. Цей спосіб нам не підходить, хоча певний час він і був працездатним.

Другий — його можна простежити в Росії, де є дві класи номенклатури — старший і молодий. Молоді люди з новим економічним і політичним мисленням допускають до найвищого керівництва. Але існують, особливо на місцях, і старі команди. Спількуючись з молодими, вони модернізуються в конкурентній боротьбі за сфери впливу. У нас же відбулася заміна палива, і тільки зовнішня трансформація влади, стара номенклатура збереглася на командних посадах і поглинає незначні молоді демократичніші вкраплення. Тобто не відбулося демократичного оновлення вгорі. Цей шлях, як бачимо, у нас нездашний.

І третій спосіб, про який я вже сказав, — ув'язка умов життя номенклатури з результатами її праці. Це, як на мене, найреальніший шлях.

На Заході є ще й четвертий шлях, але в нас він поки що нереальний. Там можна партія має свою номенклатуру. І чинному уряду в спину завжди дихає тіловий опозиційний кабінет.

Там «старикни» завжди відчують, що коли погано працюватимуть, то побудуться влади.

— Коли ж буде наша гривня і чи стане вона конвертованою?

— Тут ситуація жалка. Україна перед усім світом продемонструвала таку невиласливість своєю колотнечою навколо власної валюти, що загнаним себе надовго. Крім того, наш неповороткий уряд так і не подумав до того, що фінансову реформу треба починати зі створення власних потужностей для друкування грошей. У нас у Львові є чудове приміщення для поліграфічної бази; тільки астановлять обладнання і друкуватимуть.

Канадська фірма запропонувала свої послуги, і всі нібито погодилися, але й досі нічого істотного не зроблено. А недавній італійський контракт поганим, канадці пропонували ліпші умови. І взагалі скандал навколо грошей було несправно для того, щоб змусити запровадження грошей. Це ж абсурд — звалювати із введенням власної грошової одиниці. Росія ж закрити новий виток інфляції, яка «доб'є» остаточно, залишити «гомилю» та ще й на колінах. За таких умов навіть коли ми матимемо свою валюту, вона ніколи не стане конвертованою. Нема ринку, нема ринкового ціноутворення, приватизації, конкуренції. Я хотів би нагадати слова Бжезінського, який сказав про Україну, що нема нічого смішнішого за те, коли тупа комуністична система береється проводити грошову реформу...

— Сьогодні багато розмов точиться навколо того, що радикальні зміни в нашому суспільстві, зокрема приватизація, гальмуються мафіозними структурами, які зрослися з виконавчою владою. А тим часом державне майно розкрадається, різніми каналами потрапляє в руки мафії. Ваш погляд на цю проблему?

— Я не знаю, де починається мафія, а де закінчується виконавча влада. У нас виконавчі органи сьогодні мають той же обсяг компетенції, який властивий тоталітарній державі. Але нема того контролю, який ма-

ла і д...
ли ч...
гось бо...
вони пі...
«приват...
величезні...
новни»...
тому

наша...
Тому і...
зменшен...
ніці дер...
в Країні...
зація і...
своїх пр...
ним по...
ким ко...
ливий по...
на, хоче...
ру рефо...

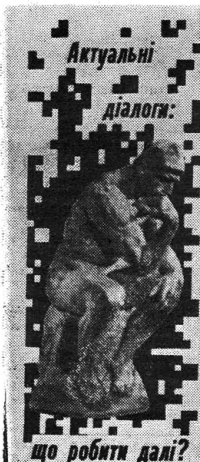
— Ва...
ну і земе...
раїні? ...
зробити...

— Ви...
вал...
фор...
Аграрн...
ковач...
вати інв...
що до с...
село не...
ної реф...
стимулю...
конкур...
для поче...
ти ко...
А зме...

вже по...
«постави...
зміну фо...
ренія і...
прошарк...
сників...
ння на п...
землю. І...
величез...
листва...
роспод...
то хоче...
тихти...
дунктивно...
працюва...

— А за...
ни форми...
господар...
сти Укра...
што до...
ді. ...

— Ін...
заст...
Президе...
нозначн...
хоча б д...
ламенту...
му разі...
спективн...
чої влад...
— Та...
нає браз...
мократія...
ся і зме...

Читачі «Голосу України» вже мали змогу ознайомитися з думками колишнього голови уряду України Віталія Мельниченка і доктора економічних наук Володимира Черняка (12 червня), заступника голови Народного руху України Олександра Мороза і голови Українського селянсько-демократичної партії Сергія Плачинди (24 червня).

Сьогодні наші кореспонденти бесідували із співголову Народного руху, народним депутатом України В'ячеславом Чорновілом і головою Державного комітету по земельних ресурсах Борисом Чекочевим.

Державного комітету по земельних ресурсах Борис ЧЕПКОВ:

МОЖНА РОЗУЧИТИСЯ ДУМАТИ»

на земель-
країні?

реформа в
ми темпа-
лося б. Не
що торік
на цьому
формування
осин іде з
ами. Це зу-
ністю бага-
і норма
примкою у

формуванні державних орга-
нів управління процесами ре-
форми в центрі та на місцях,
незадовільним матеріально-
технічним і фінансовим за-
безпеченням. Реформа стрі-
мується через брак досвіду
проведення таких масштаб-
них робіт, а також відсут-
ність кваліфікованих фахів-
ців. Особливо в Радах народ-
них депутатів базового рівня.

— Чи не тому пробуксову-
ють й економічні закони?

— На мій погляд, вони не
працюють тому, що деякі з
них розроблені з випереджен-
ням, не узгоджені з іншими
законами, не мають чіткого
механізму втілення. Це сто-
сується не лише економічних
законів. Окрім того, існує
значний опір старих органі-
заційних структур розв'язан-
ня ринкових відносин. А голов-
не — відсутність висококвалі-
фікованих фахівців, комп-

лексного підходу і послідов-
ності в реалізації.

— Можливо, слід залучи-
ти іноземних спеціалістів до
проведення реформ в Украї-
ні?

— Залежно від іпостасі.
Поради зарубіжних фахівців
не завжди можуть узгоджува-
тися з нашою дійсністю. Як
на мене, то нам треба вивча-
ти досвід інших держав,
апробувати його, нікого

не копіюючи. Окрім того, ко-
ли постійно слухати поради,
то рано чи пізно можна ро-
зучитися думати й аналізува-
ти. Я не вважаю, що потріб-
но обирати такий шлях.

— Введення інституту
представників Президента
приведе до диктатури чи до
побудови правової держави?

— На мій погляд, це спіро-
ба зміцнити і активізувати
виконавчу владу, яка базує-
ться на законах України. А

зміцнення законності в су-
спільстві не веде до дикта-
тури особистості.

— Чи бачите ви «тінь-
вий» Кабінет міністрів? І ко-
го з конкретних політиків та
економістів в ньому?

— Думаю, що завжди зна-
йдуться компетентні, енергій-
ні, сміливі люди, готові взя-
ти на себе відповідальність
за свої рішення. Але вони
повинні бути, як правило, од-
ноточними. Тобто бачити кін-
цеву мету і все зробити для
її досягнення.

— І насамкінець. Як ви
оцінюєте введення гривні і її
конвертованість?

— Позитивно. Але це не-
просте питання.

Вів інтерв'ю
Віктор КОСАРЧУК.

ху України В'ячеслав ЧОРНОВІЛ:

МУВАННЯ РЕФОРМ ДО ВТРАТИ ДЕРЖАВНОСТІ»

економікою
на мене,
біз розро-
і його кри-
деталізації
их намірів.
зміни в Ук-
якому во-
рім того, в
у ешелоні
датних здій-
Наша номен-
е прийнятні
і доки не
в умови бо-
вання, нічого
Тільки пря-
арплати пра-
цівців праці
ого продук-

нет» я не
завжди» на-
е має зале-
ни розвитку.
підхід: для
— один кабін-
— другий. І
о в цьому
ики в мініс-
новали, так і
незалежно
ад — Італія:
сія, а краї-
міцніла.
такий недо-
літичних по-
але вони іс-
А треба.
их команди
мету, стра-
е очевидно, що
більшість еко-
а. Що зроби-
запрацювали:
і парламент,
ити саботаж-

і тому, що
тілювати в
ся причина.
е законодав-
не до реаль-
и або дублю-
іони, або пе-
ійсь, але не
вчаємо «зни-
і. Ми тільки
мо поправки
ршу прийме-
мо дивимось
економіку.
то змінюємо
тільки част-
е окремі
накладно —
б і помилок.
ипинити ха-
рчність, що
у. А коли
и, то робити
и, який охоп-

лював би всі сторони про-
леми. Треба припинити й опе-
ративне щоденне регулюван-
ня економіки парламентом.
Це прерогатива виконавчої
влади і Президента, а не на-
ша справа. У Південній Ко-
реї, де сталося «економічне
чудо», за п'ятдесят років при-
йнято десь 50 законів, і во-
ни працюють без втручання
парламенту. А що в нас?..

Треба припинити також
бавитися нібито в соціальний
захист. Я радився з фахівця-
ми: життєвий рівень народу
влада на 30—40 відсотків,
коли ми почнемо здійснюва-
ти всі прийняті соціальні
програми. Буде збільшено
грошову масу, знову з'явиться
дефіцит товарів і доведе-
ться знову «лібералізувати»
ціни.

— А що ж треба зробити,
щоб наш уряд, наше чинов-
ництво запрацювало?

— Є теорія управління, в
якій є три способи модер-
нізації номенклатури. Пер-
ший — спосіб Сталіна: пе-
ріодичне кровопускання, пра-
ця з-під палиці. Цей спосіб
нам не підходить, хоча пев-
ний час він і був працездат-
ним.

Другий — його можна
простежити в Росії, де є два
класи номенклатури — стар-
ший і молодий. Молоді люди
з новим економічним і по-
літичним мисленням допуще-
ні до найвищого керівництва.
Але існують, особливо на
місцях, і старі команди. Спів-
куючись з молодими, вони
модернізуються в конкурент-
ній боротьбі за сфери впли-
ву. У нас же відбулася за-
надто плавна, і тільки зовні-
шня, трансформація влади,
стара номенклатура зберег-
лася на командних посадах і
поглинає незначні молоді де-
мократичніші вкраплення.
Тобто не відбулося демокра-
тичного оновлення вгорі. Цей
шлях, як бачимо, у нас не-
задіяний.

І третій спосіб, про який
я вже сказав, — ув'язка
умов життя номенклатури з
результатами її праці. Це,
як на мене, найреальніший
шлях.

На Заході є ще й четвер-
тий шлях, але в нас він по-
ки що нереальний. Там ко-
жна партія має свою номен-
клатуру. І чинному урядові
в спину завжди дихає ті-
ньовий опозиційний кабінет.

Там «старі» завжди від-
чувають, що коли погано
працюватимуть, то побуду-
ється влада.

— Коли ж буде наша гри-
вна і чи стане вона конвер-
тованою?

— Тут ситуація жахлива.
Україна перед усім світом
продемонструвала таку неці-
вільзованість своєю колот-
нечею навколо власної валю-
ти, що зганьбила себе над-
во. Крім того, наш непово-
роткий уряд так і не доду-
мався до того, що фінансову
реформу треба починати зі
створення власних потужнос-
тей для друкування грошей.
У нас у Львові є чудове
приміщення для поліграфіч-
ної бази: тільки встановлюй
обладнання і друкуй. Кана-
дська фірма запропонувала
свої послуги, і всі нібито по-
годилися, але й досі нічого
істотного не зроблено. А не-
давні італійський контракт
поганий, канадці пропонували
ліпші умови. І взагалі
скандал навколо грошей було
ісправлено для того, щоб
затримати запровадження ук-
раїнських грошей. Це ж аб-
сурд — зволікати із введен-
ням власної грошової оди-
ниці. Росія ж закрутила
новий виток інфляції, яка «до-
б'є» остаточно, залишить «го-
лими» та ще й на колінах.

За таких умов навіть коли
ми матимемо свою валюту,
вона ніколи не стане конвер-
тованою. Нема ринку, нема
ринкового ціноутворення,
приватизації, конкуренції. Я
хотів би нагадати слова Бже-
зинського, який сказав про
Україну, що нема нічого смі-
шнішого за те, коли тупа
комуністична система бере-
ється проводити грошову ре-
форму...

— Сьогодні багато розмо-
вляють навколо того, що
радикальні зміни в нашому
суспільстві, зокрема прива-
тизація, гальмуються мафі-
озними структурами, які зро-
слися з виконавчою владою.
А тим часом державне майно
розкрадається, різними кана-
лами потрапляє в руки ма-
фії. Ваш погляд на цю про-
блему?

— Я не знаю, де почина-
ється мафія, а де закінчу-
ється виконавча влада. У нас
виконавчі органи сьогодні
мають той же обсяг компе-
тенції, який властивий
тоталітарній державі. Але не-
ма того контролю, який ма-

ла і літарна держава, ко-
ли чиновники все-таки чо-
гось боялися. Сьогодні ж
вони пішли «гуляти» —
«прихвизація» триває у
величезних масштабах. Чи-
новники знають, що гряде,
тому ебуть і себе. Оце
наша «ловна м.и».

Тому й вихід тут один —
зменшення обсягу компе-
тенції держави щодо втручан-
ня в економічне життя.
Вкрай необхідні демонополі-
зація і приватизація у всіх
своїх проявах під відповід-
ним політичним громадсь-
ким контролем. Оце і є мож-
ливий порятунок. Рух, зокре-
ма, хоче контролювати агра-
рну реформу.

— Ваш погляд на аграр-
ну і земельну реформи в Ук-
раїні? Що треба негайно
зробити в цьому напрямі?

— Ви правильно розмежу-
вали аграрну і зе-ну ре-
форму. Це не одна і та ж.
Аграрну може здійснити ви-
конавча влада, треба зміню-
вати інвестиційну політику
щодо села. Без інвестицій в
село не буде ніякої аграр-
ної реформи. Село треба
стимулювати і створити там
конкуренцію виробників. Але
для початку треба підкину-
ти кошти і техніку.

А земельна реформа — це
вже політична справа. Треба
«поставити», як на мене, на
зміну форм власності і ство-
рення нового соціального
прошарку вільних земле-
власників. Зняти всякі обме-
ження на приватну власність
на землю. Продаж землі буде
величезним стимулом для се-
лянства, бо приведе до пере-
розподілу землі між тими,
хто хоче її просто мати, і
тими, хто хоче і мати, і про-
дуктивно й прибутково на ній
працювати.

А взагалі гальмування змі-
ни форм власності і форм
господарювання може приве-
сти Україну до голоду і, зреш-
тою, до втрати державнос-
ті.

— Запровадження в Укра-
їні інституту представників
Президента зустрінуто неод-
нозначно, про що свідчать
хоча б дискусії у стінах пар-
ламенту. Але чи був у дано-
му разі в нас вибір, чи пер-
спективна ця ланка викона-
вчої влади?

— Там, де занадто почи-
нає брати гору апарат, де-
мократія змушена захищати-
ся і зменшувати його вплив.

І тоді держава знову стає
сильною. Отже, з представ-
никами Президента зроблено
крок не в той бік.

До речі, я й погодився б
з тими представниками на пе-
вний час, якби для них було
розроблено чітку програму,
а саме що вони повинні зро-
бити. Щось подібне ми ма-
ємо? Ні. Тож не треба було
тим дуже невдалим Законом
про місцеві Ради позбавляти
голову виконкому влади, яка
в нього була, і тієї вертика-
льної залежності, яку він
мав. Бо спершу було прий-
нято безглузді закони, які
знищили всяку вертикаль,
а потім кинулися в іншу край-
ність: гвалт, мовляв, анар-
хія, хаос. І зробили взагалі
авторитарний невиборний
інститут. Як на мене, треба
було повернутися до тієї фо-
рми, що була за комуністів,
але без тотального впливу
ідеології і КПУ. Повинні бу-
ти чіткі програми розвитку,
тоді можливий і деякий ви-
конавчий авторитаризм, по-
вторюю, на певний час, доки
не запрацює вся система са-
ма по собі. Сьогодні пред-
ставники Президента — це
інститут для інституту, що
служить перш за все збере-
женню одноосібної влади.

— Як ви реально оцінює-
те можливість допомоги Ук-
раїні з боку іноземних спеці-
алістів?

— Якщо мати на увазі
взаємодію з економікою За-
ходу, їхні інвестиції, спільні
підприємства тощо, то
будь ласка, скільки замане-
ться. Без них ми не обійде-
мося. Але що стосується на-
ших суто внутрішніх справ,
то, як на мене, треба бути
з ними обережнішими, бо
вони не розуміють нашої
системи, у них інша мента-
льність. Вони розробляють
для нас чудові схеми, які не
спрацюють. Є цікавий
приклад, Джеффри Сакс, аме-

риканський радник російсько-
го уряду, розробив ідеальну
схему ринкової розбудови
економіки. І вона так нега-
тивно спрацювала, що за
перші три місяці прибутко-
ву частину російського бюд-
жету було виконано прибли-
зно на 30 відсотків. І тіль-
ки тому, що схема була іде-
альною, передбачала вчасну
сплату податків, виконання
договірних зобов'язань. Тоб-
то те, що є нормальним на
Заході. Але не в нас.

Західних фахівців треба,
певно, перемішувати з на-
шими і децю скептично й
аналітично, з урахуванням
наших реалій ставитися до
«імпортих» рекомендацій.

— Що нам усе-таки тре-
ба зробити, щоб створити той
так званий «середній клас»,
прошарок людей, здатних за-
ймаючись власним бізнесом?

— Та таких людей у нас
повно, аби тільки пішов про-
цес, за умов якого вони змо-
жуть працювати. Коли такі
українські бізнесмени, як
Юрій Колесников, з'являю-
ться за нинішніх умов жах-
ливої протидії, то що буде,
коли складеться нормальна
ситуація? А сьогодні нема
загальної потреби в таких
людях збоку держави. Ну
який дурний бізнесмен буде
сьогодні продуктивно працю-
вати й розвивати бізнес за 80
відсотків податку?

Адже що роблять з Ко-
лесниковим? Перевіряють, де
він подів свої кошти. Та ко-
му яке діло? Адже то його
проші! Головне — щоб він
податки справно платив. У
нього все нормально, а дер-
жава перевіряє, де, коли і
який він поставив підпис...

Розмову вели
Володимир
КРАСНОДЕМСЬКИЙ,
Володимир СКАЧКО.

Фото Віталія Лещинського.

Я з'явився
вої ночі
року, кол
рав «чорни
це у Берш
Мати зляг
мене, євреї
ім молоком
ка. Я цього
пам'ятаю
ла мама. Пр
як після вій
тому році, н
сником-сусід
няв по вулиц
п'яничка і н
«Жиденат на
ні було тоді
Десь років
коли я пере
вій службі,
урятував ме
ський хлоп
сами Мико
вже «на гра
мій земляк
масштабу з
освітами, с
однозначно:
брий! Але в
боту не мож
Рубіненко...
правильно з
бач, старий»
А вже зов
йшов зі шко
питує: «Чом
люблять?» І
дповідь? І
теж ніхто н
чому? Батьк
зав: євреям
ти розп'яті
мене не пер
Батько мій
цікавою л
ГУЛАГу, не
сутність д
солідне п
нання в Ж
працював, с
шими сло
комунізм. І
ними турбо
йшов часу,
на рідній м
бре володі
Я не крити
ться не тіль
наша націо
можу назва
знайомих
хто б знав
убозтво на
вей і танки
Після вій
рейських ш
виходили г
батьки й ді
лися рідно
було сором
і слухати. Т
шістдесяти
друзі поча
кетах: наці
рей; якими

Чутки про
повинорчову
на шахтні сто
що перебіг
ревіноу в і
справді суту
в гірників.
Донецьчині
стоять квар
вікон, без д
сиріського
мічна й полі
вселяють оп
рібно шукати
рішення цієї
Європа, як
кожний тріс
совує в буд
нітний алюм
Щоправда, ч
дверні блоку
талу виробл
нас. Та саме
ривалися ці
правило, для
них об'єктів,
«Білих буди
ція ця дуже

Нас єднає Вітчизна

ЧЕПКОВ:

ДУМАТИ»

ду і послідов-
ні, слід залучи-
ти спеціалістів до
форм в Україні

від іношас-
тних фахівців
ути узгоджува-
дійсності. Як
се треба вивча-
тиш держав,
се і нікого

не колючими. Окрім того, ко-
ли постійно слухати поради,
то рано чи пізно можна ро-
зучитися думати й аналізува-
ти. Я не вважаю, що потріб-
но обирати такий шлях.

— Введення Інституту
представників Президента
приведе до диктатури чи до
побудови правової держави?

— На мій погляд, це спро-
ба зміцнити і активізувати
виконавчу владу, яка базує-
ться на законах України. А

зміцнення законності в су-
спільстві не веде до дикта-
тури особистості.

Чи бачите ви «тіньо-
вий» Кабінет міністрів? І ко-
го з конкретних політиків та
економістів в ньому?

— Думаю, що завжди зна-
йдуться компетентні, енергій-
ні, сміливі люди, готові зня-
ти на себе відповідальність
за свої рішення. Але вони
повинні бути, як правило, од-
ноточними. Тобто бачити кі-
нцеву мету і все зробити для
її досягнення.

— І насамкінець. Як ви
оцінюєте введення гривні і її
конвертованість?

— Позитивно. Але це не-
просте питання.

Вів інтерв'ю
Віктор КОСАРЧУК.

СТІ»

д зава, ко-
д нехай чо-
Сьогодні ж
«гуляти»
триває у
ситабах. Чи-
б, що граде,
се. Оце

тут один —
жгу компете-
тності, оце
втручає-
тні життя.
і демонополі-
зація у всіх
під відповід-
ні громадсь-
Оце і є мож-
к. Рух, зокре-
оловати агра.

нд на аграр-
еформи в Ук-
реба нехай
у напрям?
іно розмежу-
е? уну ре-
а те ж
адійсності ви-
требта зміну-
у політику
Інвестицій в
інійко аграр-
Село треба
створити там
юників. Але
еба підпису-
ніки.
еформа — це
на мене, на
інності і стве-
соціального
їх земельна-
єські обмеже-
власність на
землі буде
улом для се-
еде до пере-
між ними,
сто мати, і
мати, і про-
тукую на ній

мування змі-
ті і форми
може приве-
годулі і, зре-
і державно-
ня в Укра-
представник
рікноту неод-
о свідчать
єтних пар-
у дано-
бір, чи пер-
ка виконав-

надто почи-
апарат, де
а захищати
його вплив.

— Якщо мати на увазі
взаємодію з економікою За-
ходу, їхні інвестиції, спільні
підприємства тощо, то
будь ласка, скільки замане-
ється. Без них ми не обійде-
мося. Але що стосується на-
ших суттєвих внутрішніх справ,
то, як на мене, треба бути з
ними обережнішими, бо
вони не розуміють нашої
системи, у них інша мента-
льність. Вони розробляють
для нас чудові схеми, які не
спрацюють. Є цікавий
приклад, Джеффри Сакс, аме-

риканський радник російсько-
го уряду, розробив ідеальну
схему ринкової розбудови
економіки. І вона так нега-
тивно спрацювала, що за
перші три місяці прибутко-
ву частину російського бюд-
жету було виконано прибли-
зно на 30 відсотків. І тільки
тому, що схема була іде-
альною, передбачала вчасну
сплату податків, виконання
договірних зобов'язань. Тоб-
то те, що є нормальним на
Заході. Але не в нас.

Західні фахівці треба,
певно, перемішувати з на-
шими. І децю скептично й
аналітично, з урахуванням
наших реалій ставитися до
«імпортирів» рекомендацій.

Що нам усе-таки тре-
ба зробити, щоб створити
так званий «середній клас»,
прошарок людей, здатних за-
ятися власним бізнесом?

— Та таких людей у нас
повно, аби тільки пішов про-
цес, за умов якого вони змо-
жуть працювати. Коли такі
українські бізнесмени, як
Юрій Колесніков, з'являю-
ться за нинішніх умов жав-
ливої протидії, то що буде,
коли складатися нормальна
ситуація? А сьогодні нема
загальної потреби в таких
людей з боку держави. Ну
який дурний бізнесмен буде
сьогодні продуктивно пра-
цювати й розвивати бізнес за 80
відсотків податку?

Адіне що роблять з Ко-
лесніковим? Перевіряють, де
він подіє свої кошти. Та ко-
му яке діло? Адже то його
проблема! Головне — щоб ві-
податки справно платив. У
нього все нормально, а дер-
жава перевіряє, де, коли і
який він поставив підпис...

Розмову вели
Володимир
КРАСНОДЕМСЬКИЙ,
Володимир СКАЧКО.

Фото Віталія Лециньского.

ПОКРУЧЕНА АКАЦІЯ
ПІД БАТЬКІВСЬКИМ ВКНОМ

Сповідь українського єврея

Я з'явився на світ квітне-
вої ночі тридцять сьомого
року, коли мого батька заб-
рав «чорний ворон». Було
це у Бердша на Вінницьчині.
Чому? Замість і вигодувала
мене, єврейську дитину, сю-
ім молоком українська жі-
нка. Я цього, природно, не
пам'ятаю — опісля розпові-
ла мама. Проте добре знаю,
які після війни, в сорок сьо-
мому році, нас з моїм ровес-
ником-сусідом Фільком га-
ляло по вулицях інший сусід-
п'яничка і весело горласто:
«Жиденят на мило!» Як ме-
ні було тоді страшно!

Десять років через десять,
коли я перебував на військо-
вій службі, під час навчань
уритував мені життя украї-
нський хлопчик із сімома кла-
сами Микола Шакуртун. А
яке «на громадянці» інший
мі земляк, діяч обласного
масштабу з двома вищими
освітами, сказав м'яко, але
однозначно: «Фахівце ти до-
брий! Але взяти тебе на ро-
боту не можемо. Якби був ти
Рубиненко...», а так мене не-
правильно зрозуміють... Про-
бач, старий».

А вже зовсім недавно при-
йшов зі школи мій син і за-
питав: «Чому нас, євреїв, не
люблять?» Що мав йому від-
повідати? Мені свого часу
теж ніхто не розумівав.
Чому? Батько, щоправда, ка-
зав: євреїм не можуть забу-
ти розп'яття Христа. Та це
мене не переконувало.

Батько мій був своєрідно,
цікавою людиною. Після
ГУЛАГу, незважаючи на від-
сутність диплома, очолював
солідне промислове об'єд-
нання в Житомирі. Багато
працював, багато їздив. Йи-
шими словами — будував
комунізм. А за теми держав-
ним турботам так і не зна-
йшов часу, щоб навчити си-
на рідній мові. Хоча сам до-
бродів вірлитою та ідиш.

Я не критикую батька. Іде-
їсти не тільки про нього. Це
наша національна біда. Не
можемо назвати нікого серед
знайомих євреїв мого віку,
хто б знав рідну мову. Так,
узнавмо на рівні: «Азохен
вей і танки наші бистрі!».

Після війни не стало єв-
рейського театру, не
виходили газети, проте наші
батьки й діди ще спілкува-
лися рідною мовою. А нам
було соромно. І розмовляли.
І слухали. Ток у п'ятдесятіх
шестидесятих роках я й мої
друзі почали писати в мо-
детах: національність — єв-
рей; лінгвістичними володі-

те? — російською, українсь-
кою... Особисто я непогано
володію українською мовою,
може, навіть краще, аніж де-
які українці. Я виріє серед
українців, виховувався на у-
країнському театрі, українсь-
кій літературі. Я — відкрин
для себе мову, яка стала рід-
ною».

...Зустріч мене оце нещода-
вно мій давній приятель, з
яким ми тривалий час не спі-
лкувалися. І турто здивував-
ся: «Ти ще тут? Всі ваші ті-
кають з цієї землі, а ти си-
диш. Згадай краще, як вони
тобі залили сала за шкуру».
Що я міг йому відповісти у
вчунчому бліщді-діалозі? Що
я че очин залишився? Так. Я
можу назвати десятки знайо-
мих євреїв, які теж не зби-
раються туди. А кожен з них
назває ще по десятку. У ко-
жного, звичайно, своєї причи-
ни не пакувати валізи, хоча
життя стрімко втрачає у сво-
їй якості, причини на візд з
кожним днем додається.

А тому, певне, слід ста-
вити питання з іншого кін-
ця: «Чому ти залишився?»
Смаку за себе. Але дія цю-
го слід мені прокрутити пів-
ку пам'яті. Від Донецька до
Житомира тришки більше
шестистот кілометрів. Минуло
багато років після переїзду
на Донбас, а мені ще і досі
сниться покручена стара ака-
ція під вікном батьківського
будинку. Скажіть, як я при-
їду до цієї акації з Ізраї-
лу? «Ач який романтичний
містечковий ребе! Чи
життя не вибило з твоєї ма-
кітри от «слиняві дурничи-
ни»? — посміється хтось.
Уявіть, не вибило. Моя ду-
ша прилетіла багатьох років
взад, і нічого, але це
відчути рідного порога —
зберігалося. Навіть коли в
сорок шість років опинився
під землею — у глибокій
шахті. Прохідником.

Існує людина один труд на
рівні з шахтарським — ко-
пати землю. А це рідно.
Я витривав. І відчайний до-
лі. За те, що вона надала
мені шанс жити і працювати
з людьми, які кожного дня
воскресють і помирають,
помирають і воскреснуть.
Відні на кишеню, але ба-
га духом. Злі, й веселі.

Шахтарі. Там, де не хо-
чуть знати, які вони нещас-
ні.
І їхня частка оце все віс-
ісім років. Було, називали
жидком. Спочатку я реагував
дуже боляче. Стукнув одно-
го, він — мене. Потім поми-

рилися. Він щиро дивувався.
«Ти зрозумів, я ніколи не
думав, що то образливе сло-
во».

Але дуже болить від до-
корів, що ми, євреї, живемо
за рахунок інших. Багато ро-
ків у нашою суспільстві іс-
тнував найгоршій анекдот:
«Євреї — шахтарі». А во-
но й справді на нашій шахті
з 2500 підземних робітників
євреїв був у один. І ще
один — начальником дільни-
ці. Зате лікарів, адвокатів,
музикантів тільки в нашому
Кіровському районі були со-
тні. Так що після відомого
барда «євреї, євреї, кругом
одні євреї» мала під собою
вірогідну статистику. Але
багато з них вихляли «за бу-
гору», і сьогодні не всі вони
також зайняли своєю справою.
Дехто з них, скажімо, мис-
лять. Це дуже сумно. Де ж
і коли ми, нарешті, знайдемо
себе?

Де й коли втамуємо спра-
гу? Де й коли скажемо: ми
щасливі. Невже завжди бу-
демо вічними жидками?

Не сприймайте мене як
фантазера, але я особисто
іспускаю надію на те, що сьо-
годні євреї матимуть можли-
вість реалізувати себе на
Україні, де живемо. Те, як
плідно вписуються в ниніш-
ній економічний простір мо-
нополістичники, дає підста-
ву для надії і віри в завіт-
ний день.

Для того, щоб людина ві-
дчула себе в гармонії з су-
спільством, потрібні дві про-
сти речі: вона не повинна бу-
ти ізгоєм; вона має робити
свою справу. Незалежна Ук-
раїна, мені здається, гаран-
тує усім громадянам такі мо-
жливості.

І це один оптимістичний
момент у сьогоднішній, тіс-
доброчини існування двох
течій — «Руху» та «Але-
фа». У кожному місті існу-
ють відділення цих това-
риств, вони роблять прегра-
сно-корисну справу. І я не
хочу щоб конфліктували на
національному ґрунті.

«Рух» це є дух. «Алеф»
— значить разом, в єднанні.
Рухається разом до гармонії,
до вільного життя — так я
розумію їх призначення.

І хоча сьогодні важко пе-
редбачити, як житимемо на-
шій через хвилину, а не те,
що через п'ять років, надія
помирає останнього. А я плек-
ую надію і тому залишаю-
ся.

Леонід РУБІНШТЕЙН,
шахтар-пенсіонер.

АЛОМНІЄВА ФОРМУЛА
«ЗОЛОТОГО ДНА»

Наука

Мутки про те, що в Донбасі
повиризовували всі лісоискус-
ства на шахтні стовпи, а не
що перебіливали. Хоча з де-
ржавною в індустріальному краї
справді суттєво і не тільки
в гірництві. Та й не лише на
Донецьчині, по всій Україні
стосіть квартали чорнозем без
вікон, без дверей», очікуючи
світового ринку. Однак еконо-
міка й політика виходять не
вселяють оптимізму. Тому пот-
рібно шукати інші варіанти ви-
рішення цієї проблеми.

Європа, яка давно знає цю
козирську тріпку, широко засто-
совує в будівництві алюмінію
ітійний алюмінієвий профіль,
щоправда заперечуючи віконні,
дверні блони і металові на-
талу вироблоти потроху. Ї
наст. Та сьогодні ситуація не
зміняється ці підприємства, ли-
правило, для потреб престиж-
них об'єктів, які миттєво різних
освітлюють. А й продук-
ція ця дуже дорога, навіть у

північній з сучасними цінами
на деревину. Проте з'ясувалося, що її мо-
жна здешевити.
Проте з'ясувалося, що її мо-
жна здешевити.

Тверда валюта Інституту
потрібна вкрай. Прямим, рі-
мим доносимо до Інституту
місцеві з'ясувалося, що для ви-
пуску їхнього металобруствого
профілю ідеально підходять ус-
ташування, але продукуює бри-
танська фірма «Холтон». То-
ркіп на підставі збирає на-
прибути в Донець англієвські

фахівці для переговорів щодо
створення спільного з Інститу-
том підприємства, яке виробля-
ло б знамениті втрутається сер-
воний путч — і волямери «Хол-
тон» розвернули валізи в ін-
ший бік. Вибирати їм є з чо-
го: тільки Китай останнім ча-
сом передбачає придбати
комплектів устаткування на
лінійній фірми.

Однак цю угоду не
легше, — підписуємо Віталій
Гель. — Наш багаторічний досвід пе-
регорів вторинних кольорів
металів, імпорту технологія ви-
робництва, ресурси металобру-
ствого, але в Донецьку не ма-
ємо виставки (хоча «тіньові діли-
ни» гарчачово женуть їх до
Алмати за кордоном. Та мусимо
принести чимало користі Украї-
ні».

Співробітники науково-до-
слідного Інституту «Вторкоролю-
мет» не раз і не два звертали-
ся з пропозицією до солідних
донецьких підприємств. Та там,
на мав, «немає можливостей».
Але ми, здається, в Україні муси-
мо знайти підприємства, госпо-
дарстві! Моусь такі «дме у
вінню»?

Володимир
ВОЛОВЕНКО,
журналіст.

Донецьк.

ВПЕРШЕ! БЕЗМЕЖНА СТЕРЕО НАСОЛОДА!

НОВА СИСТЕМА SONY СТЕРЕО ПЛЮС ПОЄДНУЄ ШИРОКИЙ ДІАПАЗОН УКХ З ЯКІСТЮ СТЕРЕОЗВУЧАННЯ, ПРИТАМАННОЮ ТІЛЬКИ SONY.

▲ SONY СТЕРЕО ПЛЮС дає можливість приймати у стереорежимі Ваші улюблені радіостанції як нижнього (65—74 МГц), так і верхнього (87,5—108 МГц) діапазонів УКХ.

▲ SONY СТЕРЕО ПЛЮС поєднує високу якість звучання, сучасний дизайн і легкість в користуванні.

▲ SONY СТЕРЕО ПЛЮС — це міди- та міні-системи Hi-Fi і стереомагнітола.

▲ SONY СТЕРЕО ПЛЮС надає унікальну можливість створювати високоякісну стереофонотеку ваших улюблених творів.

СТЕРЕО ПЛЮС — це нове слово SONY. Прислухайтесь до нього. Його звучання гідне подиву!

За кожну систему СТЕРЕО-ПЛЮС, КУПЛЕНУ з 15 червня до 31 липня 1992 року в офіційних продавцях SONY, Ви отримаєте приз:

- ▲ 1 аудіокасету SONY
- ▲ 1 компакт-диск SONY

STEREO
PLUS

Звертайтеся до валютних магазинів, які торгують продукцією SONY: Київ — вул. Котівського 11; бульвар Лесі Українки, 22/24; аеропорт «Бориспіль»; Харків — проспект Леніна, 32; Одеса — Пушкінська вулиця, 33; Суми — вул. Харківська; Львів — вул. Вигон, 1; площа Ринок, 32; Ужгород — «СНОР — Trading»; Чоп — «СНОР — Trading», залізничний вокзал; Ялта — вул. Леніна, 5; Дніпропетровськ — вул. Героїв Сталінграда, 34; Донецьк — вул. Артема, 100.

SONY

Брокерська фірма Товариства з обмеженою відповідальністю «КОМЕРЦІЙНІ СИСТЕМИ»

ПАНОВЕ!

Ми за карбованці у найкоротший термін придбаємо для Вас:

- * ліс і пиломатеріали;
- * офісні або побутові меблі;
- * сталь, алюміній, чавун та інші вироби з металів;
- * автомашини вітчизняні та імпортовані будь-яких марок: нові або ті, що були в експлуатації;
- * сандтехнічні вироби;
- * полістирол, поліетиленову плівку та іншу хімічну продукцію;
- * верстати, обладнання;
- * нерухомість;

а також тисячі найменувань інших потрібних Вам предметів, які виставлено на торгах найбільшої з українських бірж — Українській Універсальній Товарній Біржі, а також Українській біржі нерухомості, Українській столичній біржі.

У НАС НЕМАЄ ПРОБЛЕМ, ПАНОВЕ! ЇХ НЕ БУДЕ І У ВАС!

Для Вас ми працюємо без вихідних!
FAX: 224-43-20

Телефони у Києві
224-42-17
224-75-68
224-14-98

ШАРА, СЕНЬОРИ!

Новейшие PC/AT 286 и 386 фирмы Everest (USA) берет сегодня, а «деревянные» денежки возвращает по частям — полгода.

В Торговом Доме ИТО продают

КОМПЬЮТЕРЫ В РАССРОЧКУ!

Достаточно заглянуть в Кисев на Майдан Незалежности, 2 или позвонить по тел. (044) 229-80-95 229-83-76

Еще здесь меняют 6/у PC/AT 286 на новые AT 386.

Нигде кроме как в Торговом Доме ИТО

Formula
by
concept

Знания—это путь к успеху!

9—11 ИЮЛЯ

Дж. КЕРК РЕКТОР (США)

Доктор юридических наук, один из ведущих специалистов по вопросам делового и общественного управления, выпускник Гарвардского университета впервые на Украине проводит семинар на тему: «Индивидуальный успех в бизнесе и пути его быстрого достижения».

Семинар состоится в помещении Национальной академии управления (ул. Мельникова, 36).

Контактный телефон организаторов:

432-12-85, МП «ИНТУС»;

224-79-96, МП «РАИДО».

Ржищевский завод «Раднатор» отпускает радиаторы отопительные чугунные МС-140 организациям и частным лицам по цене, ниже рыночной.

По всем вопросам обращаться по телефону: 2-14-33, 2-18-09

Адрес завода: п/н 255442 пгт. Ржищев Киевской области, ул. Радиаторная, 64, завод «Раднатор».

Сегодня у нас в продаже за рубли и СКВ:

КИЕВ КВАРТИРЫ

1-комнатная, Отрадний, общ. пл. — 32,1 кв. м.	400 000 руб.
2-комнатная, Минский р-н, общ. пл. — 42,7 кв. м.	1 200 000 руб.
2-комнатная, пр. Боссединения, общ. пл. — 42,8 кв. м.	1 200 000 руб.
2-комнатная, Старокиевский р-н, общ. пл. — 45,6 кв. м.	3 500 000 руб. или 25 000 долл.
4-комнатная, Печерский р-н, общ. пл. — 77,2 кв. м.	40 000 долл.
3-комнатная, Минский р-н, общ. пл. — 67,1 кв. м.	12 300 долл.
3-комнатная, Дарницкий р-н, общ. пл. — 59,9 кв. м.	7 500 долл.
3-комнатная, Ватутинский р-н, общ. пл. — 65,4 кв. м.	9 000 долл.
3-комнатная, Печерский р-н, общ. пл. — 92,9 кв. м.	60 000 долл.
3-комнатная, Ленинградский р-н, общ. пл. — 67,9 кв. м.	9 000 долл.
3-комнатная, Ватутинский р-н, общ. пл. — 73 кв. м.	12 000 долл.
3-комнатная, Днепровский р-н, общ. пл. — 60,2 кв. м.	6 300 долл.
3-комнатная, Шевченковский р-н, общ. пл. — 65,6 кв. м.	19 000 долл.
3-комнатная, Днепровский р-н, общ. пл. — 59,6 кв. м.	9 000 долл.
3-комнатная на Отрадном, общ. пл. — 56,5 кв. м.	6 500 долл.
3-комнатная, Ленинградский р-н, общ. пл. — 66,5 кв. м.	13 500 долл.
2-комнатная, Ватутинский р-н, общ. пл. — 51,7 кв. м.	7 000 долл.
2-комнатная, Старокиевский р-н, общ. пл. — 57,8 кв. м.	25 000 долл.
2-комнатная, Шевченковский р-н, общ. пл. — 45,4 кв. м.	5 000 долл.
2-комнатная на Борщагове, общ. пл. — 48,6 кв. м.	6 000 долл.
2-комнатная, Минский р-н, общ. пл. — 51 кв. м.	7 000 долл.
2-комнатная, Днепровский р-н, общ. пл. — 44,9 кв. м.	4 600 долл.
2-комнатная, Подольский р-н, общ. пл. — 50,4 кв. м.	15 000 долл.
2-комнатная в Дарниці, общ. пл. — 42,1 кв. м.	4 200 долл.
2-комнатная, Московский р-н, общ. пл. — 56,2 кв. м.	8 000 долл.
1-комнатная на Русановке, общ. пл. — 30,8 кв. м.	5 500 долл.
1-комнатная, Житневый р-н, общ. пл. — 29,5 кв. м.	4 000 долл.
1-комнатная, Ленинградский р-н, общ. пл. — 28,6 кв. м.	3 500 долл.

1-комнатная, Зализничний р-н, общ. пл. — 29 кв. м. 4 000 долл.

ДОМА:

Киево-Святошинский р-н общ. пл. — 109 кв. м., тепличное хозяйство. 65 000 долл. или 7 000 000 руб.
Киевская обл., пос. Калиновка, общ. пл. — 57,3 кв. м., с удобствами. 700 000 руб.

ДАЧИ:

2-этажный дом на Нижних Садах-2 2 000 долл.
1-этажный дом на Сырце 1 600 долл.
1-этажный дом в Глевахе 340 000 руб.

ГАРАЖИ:

Металлический с местом, Березняки. 1 500 долл.
Кирпичный гараж, Подольский р-н. 2 000 долл.
20 гаражей в ГК «Лесной» г. Бровары ср. цена 120 000 руб.

АРЕНДА:

Полуподвальное помещение 83 долл. в месяц в р-не пл. Победы или в руб. по курсу
1-комнатная кв., Московский р-н 20 долл. в месяц

ДРУГИЕ РЕГИОНЫ УКРАИНЫ

ХАРЬКОВ:

1-комнатная, массив Рогань, общ. пл. — 31,1 кв. м. 3 200 долл.

СУМЫ:

3-комнатная, общ. пл. — 60 кв. м. 1 100 000 руб.
Сумская обл., Ровенский р-н: Деревянный дом, общ. пл. — 41,6 кв. м. 40 000 руб.
г. Геническ, Херсонская обл.: 1-этажный дом, общ. пл. — 80 кв. м. 1 800 000 руб.

ХЕРСОН:

3-этажный дом, общ. пл. — 259 кв. м. 33 000 долл.

ДНЕПРОДЗЕРЖИНСК:

1-этажный дом, общ. пл. — 98,8 кв. м. 5 000 000 руб.

ЖЕЛАЕМ ВАМ УДАЧИ, ГОСПОДА!

Для вас мы работаем без выходных!
Наши телефоны: (044) 224-14-98, 224-82-36, 224-55-81, 244-26-30.
Факс: (044) 224-43-20, 244-18-80.

«ПЕЖО» дає вам статус, надійність, впевненість, а також свідчить про ваш бездоганний смак.

Генеральний імпортер «Ілта Трейд Файненс С. А.» продає зі складів у Києві та здійснює поставку за індивідуальними замовленнями легкових автомобілів і мікроавтобусів «ПЕЖО», забезпечує їх гарантійне та післягарантійне обслуговування.

За бажанням замовника автомобілі та мікроавтобуси можуть обладнуватися дизельними або карбюраторними двигунами.

Оплата у ВКВ, обслуговування — за карбованцями.

Телефон у Києві: (044) 229-44-09.

ДО УВАГИ ПІДПРИЄМСТВ, ОРГАНІЗАЦІЙ, ПІДПРИЄМЦІВ

2—7 липня ц. р.

Центр виставок і ярмарків України спільно з німецькою фірмою «Ост-Хандель Консталтинг» проводять у павільйоні № 9 виставку товарів народного вжитку за міжнародною участю

«КОНСУМЕР-ГУДС-92»

В експозиції представлятимуться: електропобутові вироби, електричні та пневматичні інструменти, холодильне обладнання, швейні машини, обладнання для перукарень, меблі та офісне обладнання, миючі засоби, галантерея, предмети домашнього вжитку, предмети туалету і косметики, канцелярські вироби, іграшки, жіноче, чоловіче і дитяче взуття, спортивний трикотаж, харчові продукти, алкогольні та безалкогольні напої, подарункові вироби.

Відвідувачам будуть створені умови для комерційної роботи, під час якої передбачено укладання контрактів на закупку представлених експонатів як за валюту, так і по бартеру.

Зацікавлені матимуть змогу знайти партнерів для організації спільних підприємств.

З експозицією зможуть познайомитися щодня з 10-ї до 14-ї години спеціалісти, а з 14-ї до 18-ї години — всі відвідувачі.

АДРЕСА ВИСТАВКИ: КИІВ-85, ПРОСПЕКТ АКАДЕМІКА ГЛУШКОВА, 1, ЦЕНТР ВИСТАВОК І ЯРМАРКІВ УКРАЇНИ.

КОНТАКТНІ ТЕЛЕФОНИ: (044) 261-73-52, 261-75-78.

НВП «Зодіак» пропонує оргтехніку провідних фірм Заходу низькі ціни, ОПТОВА СКІДКА.

Комп'ютери 386/387 SX, 20Мгц, 2МБ, 120МБ/18мс, 5,25", ULTRA VGA, миша. Ціна: без принтера = 310-325 т.грб, з принтером Хюндай 920 = 340-355 т.грб, а також комплектуючі до них.

Радіотелефони AT&T 4400 (США), радіус зв'язку 500 м, селекційний зв'язок INTERCOM, повтор останнього номера, сучасний дизайн, ціна 10,5-12,0 т.грб.

Телефони-автоматодіагні багаторізнофункціональні фірма SONY, марка IT-A750, ціна 16-20 т.грб.

Оптовим покупцям встановлені ціни:—
автомобіля BMW-520 і моноблок ORION Combi 3690

НАША АДРЕСА: 252113, Київ, вул. Пархоменка, 53, тел. (044) 446-73-86, 446-78-12

«Роджер» пропонує:

— формулюючі машини для виробництва стенових камей, фундаментних блоків, декоративних малих форм;

— автономні технологічні машини для виготовлення стенових конструктивних матеріалів;

— надає технологічну документацію.

Ви можете замовити сменную оснастку, что значительно расширит ваши возможности.

226011, Латвия, г. Рига, ул. Маршас, 16, фирма «РОДЖЕР»,
Тел.: 8-0132-287853.

УКРАИНСКАЯ ФИРМА «ВИСТ»

доставит зарубежные газеты и журналы из Западной Европы по вашему адресу в Киеве за 36—48 часов.

Подписка с любого дня и на любой срок.
Цены европейские. Оп-

лата в СКВ по нашим счетам.

Заказы принимаются по адресу:

Київ-24, а/я 90.
Справки по тел.: 293-71-51.

Гіпотези

Тривалість дня 18 лютого цього року становила 9 годин 49 хвилин, тобто на одну хвилину більше, ніж торік. Як це розуміти?

Наталія Околітенко розповідає в своєму матеріалі про механізм впливу космосу на бурхливі події, що відбуваються нині на Землі.

У БЕРЕЗНІ 1989 року за надр нашого світу да викопився такий протуберанець, що одна з орбітальних станцій почала сходити з орбіти. Спеціалістам у цій галузі довелося згадати про статтю шведських учених Г. Вінделуса і П. Текера, надруковану в журналі «Індепендент» у жовтні 1988 року й зустринуту з великою недовірою... Один раз на 179 років, стверджували автори статті, траєкторія руху Сонця навколо центру мас Сонячної системи змінюється, це позначається на швидкості обертання самого Сонця, яке веде за собою планети. 179-річний космічний цикл простежується в літописах, бо характерне для нього порушення в ході циркуляції повітряних потоків та морських течій виявляється насамперед у погодніх аномаліях: тепло стає там, де має бути холодно, й навпаки. Але характерний для циклу ефект прискорення часу виявляється і в насиченні життя подіями іншого порядку.

На Всесоюзній конференції нетрадиційних напрямів науки, яка у квітні 1990 року відбулася в Полтаві, прозвучало кілька характерних повідомлень про те, що з космосу йде точніше для людської нервової системи випромінювання, й про те, що нервова система переважної більшості людей останнім часом перебуває в аномальному стані. Звичайно, це не всім виступить в парадигму офіційної науки, але... Що робити з тим фактом,

що напруження у світі, надто в країнах СНД, яке почалося з відомих суматських подій, не спадає: криваві інциденти спалахують там, де люди ще вчора жили мирно, злочинність зростає, крива самогубств злітає вгору, раз у раз надходять повідомлення про драматичні транспортні катастрофи, економічна ситуація не піддається контролю... Завищений інтерес до астрології, хіромантії та екстрасенсориків часом набуває такого характеру, що виникає паралель з хвилями «масової істерії» в середні віки, коли жінки прилюдно називали себе відьмами, падали в корчах і ледь не самі

жінки вмирали в корчах і гризунів, цілу низку інших явищ. Нині не підлягає сумніву, що графік дорожніх катастроф збігається з графіком серцевих приступів, і обидва тісно пов'язані з прохолодінням плям кризі центральних сонячних меридіан. Витоків цих явищ — на клітинному рівні.

1951 року італійський вчений Джорджіо Пікарді звернув увагу, що в певні дні віскоза на придільних фібріках не просочується крізь сопла машин. І зробив висновок, що діючим фактором тут може бути лише час, «забарвлення» космічними випромінюваннями. Свої дослі-

дження білків крові збільшувалися на двадцять відсотків, зростає протромбін, і змінюється, коли світло ховастися за об'єктом. Коливання самопочуття тих, що працюють у нічну зміну, пов'язані зі станом колоїдів крові. Паралельно з Макі Таката соціальний лікар М. Шульц, опрацювавши 300 тисяч аналізів крові в різних лабораторіях, розташованих часом на відстані тисячі кілометрів одна від одної, дійшов висновку, що під час бурхливих сонячних вибухів картина крові віддалено нагадує ту, яка буває в людини після ядерного випромінювання. Іло ближче до полюсів, й з'являються ці симптоми, й це зрозуміло: там більше дається взнаки природна радіа-

ція, що з цілковитою відповідністю калібровки вони дають зовсім різні показники... Огріхи в роботі інженерів чи? Незабаром ученому доведеться вибачитися перед маїстрами: подальші дослідження засвідчили, що дуже ефективні в рік спокійного Сонця гірничники, банки, новачкові блокади можуть стимулювати патологічний процес під час «космічних бур».

І вже зовсім прямий стосунок до стану нашої нервової системи мають коливання концентрації активного кальцію в організмі, також пов'язані з космічними випромінюваннями.

Космос — не десь далеко, навіть не за порогом, він проходить крізь нас, і кожний атом нашого тіла вібрує в одному ритмі з його життям. Всі події Всесвіту через суб'єктивний стан окремої людини творять тло, на якому розгортаються суспільні процеси. То що ж, космос вининий, на нього треба списувати всі наші біди та нещастя? Ні в якому разі. Коли вже людина стала на своїй планеті космічним чинником, то в неї має стати й розуму, і волі бути добрим керманцем на кораблі власного життя, з тим більшим чуттям відповідальності за власні рішення та наслідки, що навколо буря. Років за десять тому цілий світ захопився викреслюванням графіків різних циклів, які проходять у людському організмі: інтелектуального, фізичного, емоційного. Дні, коли вони перетиналися, були фатальні, й тоді належало особисто берегтися. Як засвідчила статистика, в Японії, де працівники транспорту особливо пунктуально додержувалися цих графіків, різко знизилася кількість дорожніх катастроф. Тим часом методика підрахунків далека від відома, що їх ставить наука, хоч існування циклів сумніви не викликає. Та готовність до «запрограмованої зсереди» небезпек так мобілізувала водіїв, що саме «фатальні» дні виявилися найбільш оптимістичними. Може, варто згадати й досвід дозброєності? Доки тривав 179-літній цикл з усіма його подіями та соціальними наслідками, хай кожний день буде для нас днем підвищеної пильності.

Зі Сходу прийшло до нас не дуже дорозуміливе побажання: «Щоб тобі жити у цікавий час!» Аж не, за «цікавого часу» легко не житиметься. Та поет-філософ Федір Тютчев висловився інакше: «Славний, хто одлетів світ в його хвилину, хто одлетів світ, бо такою цікавою — в той самий день Сонце зайшло на одну хвилину пізніше, ніж торік. Що це: помилка в календарі чи... ліхотидійний цикл уже пішов на спад, і наші часи стануть менш «цікаві»? Побачимо.

Наталія ОКОЛІТЕНКО.

НАВКОЛО — БУРЯ.

ТРИМАЙТЕ КЕРМО!

просилися на вогнище. Бажаючи «шитися у відмію» сьогодні більш ніж досить, тільки й того, що вогнище їм не загрожує.

Інтуїтивне відчуття «влада космосу» нині переслідує і тих людей, які зникли мислити тверезо, астрологічні прогнози стали знаменням «цікавого часу», що в ньому нам випало жити. Якщо відкинути сумнівні одкровення контактерів та ясновидців, якщо не заважати на вузькоспеціальні суперечки на предмет дівості законів класичної механіки для систем «звільного космосу» (а там, кажуть, і паралельні лінії перетинаються), то що в сьогоднішній науці може підтвердити справді дивовижне не здійснення сміливих прогнозів Г. Вінделуса і П. Текера? Стаття двох шведів чудово узгоджується з «сонячною гіпотезою» О. Чижовського, який встановив чіткий зв'язок між станом нашого світила й пошестями, його ж послдовники долучили сюди коливання врожайності різних культур, темпи приросту деревини, роз-

близький до річовини, діяючи до тієї, що заповнює протоплазму живої клітини. Їх підхопили науковці різних куточків земної кулі на цілих чотирнадцять років світ перетворився в наукову лабораторію. З'ясується, що колоїди, з яких складається наше тіло, дивовижно тонко реагують на сонячний дощ. Доходило до курьозів: астрономи у свої телескопи нічого не заважували, а пульсация води на Землі вже сповільнювалася, і за деякий час працівники обсерваторії переконалися: справді, плями були «на підході» до поверхні світила. При цьому «роботничий» ритм давало ті періоди, що і в коливанні магнітної активності, атмосферного тиску, росту дерев та грибних врожайів, спалахів і спадів у чисельності популяцій комах тощо. У крапінці води відбувався космос з його складним і напруженим життям, через воду приходила на Землю інформація про все, що відбувалося за її межами...

Ще більше враження справляють дослідні японського

ція, бо «земна обшивка» — атмосфера — тут особливо тонка.

Різні властивості крові — це різні обмінні реакції організму, а відтак і різний характер його існування, різна опірність зовнішнім чинникам. Причиною надто короткого життя людини за часів середньовіччя міг бути не лише соціальний фактор, а й специфічний стан нашого світила: літописи тієї епохи сповнені повідомлень про «божі знамення», різні погодні аномалії, а з ними й пошесть хвороб.

У п'ятдесяті роки київський вчений А. Подшибиник, ризикуючи науковою кар'єрою, вивчав обмінні процеси шкіри в тих місцях, де в неї відсутні нерви... нині вони віддали назву «активних точок», і використовують їх сигналізатори офіційно визнаним методом діагностування й лікування різних хвороб. Під керівництвом Подшибиника вперше було зроблено два прилади для вимірювання статичних електричних потенціалів: 1954 і 1960 років. Під час перевірки виявило-

Пригода

ДРАБИНА І ВУХАТИЙ

може тільки уявити наш настрий після того, коли ота важка драбина виявилася, короткою, (Несли ми її по черзі з добрим результатом).

Після нещадної приспалки драбини торішнім листям навроці Четвертого ару й пішли в сусіднє село налитися води з колодязя. Там зустріли знайо-

мих, і коли поверталися назад, то вже починило злегка сугутити. Підійшовши до того місця, де була схована драбина, ми несподівано побачили щось волюхате й сіре, що з криком почало підстрибувати. Козуля! Ми Засяли. Він стрибав біля верхівки зігнутої до землі молоденької липи і че-

рез це здавалося, що звірятко, як рибина, спіймалося на вуку.

Далі життя вухатого залежало від сенца, бо браконьєрська пелетя з сталого тростина затяглася на шій звітати з такою силою, що бідна тваринка впала, на землю й билася в корчах. Схопивши зайця за

лапи й за вуха, ми намагалися знити пелетю, або перерізати її ніжком, але вона не піддавалася... Зелени очі у вухатого швидко червонали, і він уже навіть не хрипів. Навісті могому другові вдалося розслабити пелетю, і, просуваючись крізь неї, холодні вуха звіряти, ми відступили. Ного. Нюхавши повітря, зацьбує схопився на ноги, перестрибував через канаву і зник у лісових хащах.

Микола ХРІЩЕНКО.

ЗАСНОВНИК —
ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Газета виходить
з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 252047
Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: дп — довідок —
441-89-61, 441-89-46; телефакс —
224-72-54; відділ реклами —
441-89-44.

Редакція не завжди поділяє
позицію авторів публікацій.

Рукориси не повертаємо.

За точністю викладених фактів
відповідальність несе автор.

Дистинування з читачами
тільки на сторінках газети.

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

Газета виходить
5 разів на тиждень
(крім неділі й понеділка)
українською і російською
мовами.
Індекс 60955.
Загальний тираж
419346.

Комітат друку
вдає: «Преса
України»
252047, Київ-47,
проект Перемоги, 50.
Зам. 031121.